

НОВІ ОБРИ

«NOWI OBRIJI»

1 QUARTAL 1981

12. JAHRGANG · DM 2,50

— C 20059 F —

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ КВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Лібералізація

(Сила чи слабкість режиму?)

3. Ізолюють і перевиховують.

Серед передплатників «Нових обріїв» є декілька таких, що відгукуються на кожне число нашого кварталника, називаючи журнал «советофільським» і, навіть, «жидофільським!», гудять його, обкидають багнюкою, проте читають в ньому все, від, першої до останньої сторінки, а коли «Нові обрії» з-за браку коштів запізняються, з обуренням запитують: «Чому ж не надсилаєте? За що гроші берете?»

Гарячковість одного з таких «шанувальників», котрий має «всі можливості шукати правди десь інде», але хоче знайти її саме у «Нових обріях», просто дивна. Я тільки розпочав друкувати свої роздуми про лібералізацію советського режиму, ще не встиг вказати на причину цього явища, а пан І. Тимченко вже пише:

«Ви стільки наговорили про Валентина Мороза, який уже на свободі, а Івана Світличного, Василя Стуса обійшли мовчанкою. Чому?»

А Іван Дзюба, Зіновія Франко? Ви, пане редакторе, вважаєте, ще їх «покаяння» — це лібералізація?

Ні Вам, ні тим, кого Ви берете під захист, не вдасться мене обманути казочками про переродження чи гуманізацію советського режиму.

Своїми роздумами про так звану лібералізацію Ви просто бажаєте приспати нашу пильність, хочете довести, що совети слабкі і саме тому вони змушені були підняти залізну заслонку і рачкувати. А чи знаєте, що ця «слабкість» спирається на сотки тисяч танків, націлених у мою душу?»

Я міг би не відповідати на цей контрверсійний закид екзальтованого і вкрай знервованого читача, я не планував писати ні про Стуса, ні про Світличного, а поготів Дзюбу і Франко. Та моє мовчання можна було б тоді тлумачити, як згоду з помилковими твердженнями Тимченка, з його безпідставними звинуваченнями.

Що ж, пане Тимченку, значне пом'якшення советського режиму у порівнянні з тим, що панував у Краї 40-50 років тому, можна простежити й на долі інших інакодумців, таких, скажімо, поетів і борців за громадянські права, як Василь Стус та Іван Світличний.

Продовження. Поч. у попередньому числі

І, якщо Ви погодитесь, що найтяжчим покаранням для поета і мистця є позбавлення його можливості писати і малювати. Ви змушені будете погодитись зі мною й у всіх інших аспектах цієї проблеми.

Василя Стуса було заарештовано 1972 року. Громадськість Заходу уважно стежила за його життям у таборі. Ми всі добре знали, коли і на який строк Василь оголошував часткову голодівку (без гарячої страви) і скільки та голодівка тривала. Коли він мав загострення шлункової хвороби і йому потрібна була операція, світ про це теж дізнався негайно, як і своєчасно був поінформований, що Стус возили на операцію до Ленінграда, у лікарню, яка вважається там найкращою. Та відбуваючи свій присуд у Магаданській області, поблизу Охотського моря, поет, попри тяжкі умовини і виконання так званих виробничих норм, за перші чотири роки написав аж 600 віршів, із яких 65 дісталися на Захід і тут були видані у збірці «Свіча в свічаді».

В ув'язненні ним зроблені також переклади з Райнер Марії Рільке, Гете та Кіплінга.

Обурений «зламанням» Івана Дзюби, Василь Стус написав йому відкритого листа. Невідомо, чи потрапив той лист до Дзюби, а у нас його читали всі, після того, як у вересні 1976 року цього листа було оприлюднено.

У таборі Стус також створив вірш «Колеса глухо стукотять», присвячений жертві советського режиму Миколі Зерову. Тому Зерову, який, перебуваючи в советських кацетах, не мав і сотні частки тих можливостей, які має Стус. Про писання віршів в'язнями у ті часи годі було й думати.

Іншому всім відомому советському в'язневі М. Драй-Хмарі теж було тоді не до літератури і філософії. Із табору на Колимі він писав своїй дружині:

«Раніше я думав про філософські матерії, а тепер думаю лише про шлунок».

Засланий же до Пермського табору Іван Світличний все ж написав там цілий цикл сонетів і віршів іншого жанру, всього 78, і присвятив їх своїм побратимам — таким, як він, в'язням: Ігореві Калинцю та Василеві Стусу. Причому, йдеться у тих віршах не про бурштиновий мед, не про кохання чи природу, а про непокору!

Хай його вірші «гратовані», але вони є, вони потрапили у вільний світ, вони мають тут своїх читачів.

Хіба мав такі, чи хоч би й подібні можливості, скажімо, Микола Вороний? Хіба написання в умовах табору 78 неприємовано протирежимових віршів, їх проникнення на Захід, сама поява у вільному світі книжки Івана Світличного «Гратовані сонети», хіба ці факти не є красномовним свідченням якщо не лібералізації, то, в кожному разі, пом'якшення советського режиму?

Лише той, хто закриває очі, або, як стравс, ховає свою голову в пісок, щоб не бачити страшного тигра, лише той може не погодитись зі мною.

Це значне пом'якшення режиму змушена була визнати й сама «Сучасність», котра у першому числі 1979 року надрукувала статтю бл. п. Бориса Олександрів, який прямо написав:

«Що б ми не казали про теперішні «підлі і скупі часи», їх не можна порівняти до сталінських, коли українські письменники... зникали як у прірву і ніхто про них уже нічого не довідувався.

Не лише обставини, але навіть дати їхньої смерті невідомі. А в наші також підлі часи твори Калинця й Стуса (і Світличного) якось дістаються із-за границі і з-за сибірських снігів і систематично друкуються за кордоном».

Нам нині відомі всі відозви інакодумців, усі їх звернення до уряду УРСР та СРСР.

Ми знаємо до найменших подробиць про перебіг розгляду судових справ над ними. Ті відомості надходять на Захід зі Львова й Києва, з Дніпропетровська й Луцька, з Харкова й Чернігова, з Івано-Франківська й Дрогобича.

Мордовія, Воркута, Іркутськ, Володимир і сама Москва надсилають їх у вільний світ. В'язні сучасних таборів можуть сьогодні апелювати не лише до уряду, а й до Апостольського Престолу Святої Ради Церков, до самого Президента ЗСА Картера.

Ми тепер знаємо не тільки прізвища тих, кого запроторено до в'язниці, табору чи психушки, ми достеменно знаємо, де, коли і за що саме їх заарештовано, знаємо біографії в'язнів, добре знаємо, де і як вони відбувають свої строки покарання.

Отже, тільки такі засліплені, як пан Тимченко, можуть не бачити, що сваволя і насильство там тепер не є такими масовими і жорстокими, як за часів Зерова і Драй-Хмари.

Ми нині добре знаємо й про тих, кого за інакодумство «наділили» лише дисциплінарною догакою чи іншими формами стягнення.

Скажімо, звільнили з посади Михайла Брайчевського, і світ одразу ж довідався, за що то було зроблено і коли. Увільнили з роботи Михайлину Коцюбинську — ми теж про це були поінформовані.

Сьогодні такі вістки швидко і досить легко проникають крізь діряву залізну заслону (часто через звичайну пошту), причому дірки ті ніхто вже й не латає.

Може, там нема кому їх латати?

Та якщо вірити Петрові Григоренкові, в Есесері є величезна армія наглядачів, котрі це легко могли б зробити.

Григоренко, пам'ятаєте, сказав:

«Життя в СССР інфільтроване таємною агентурою».

Одначе, дірки в залізній заслоні й інфільтрація таємною поліцією всього життя — якоесь не узгоджуються між собою.

Якщо життя там, дійсно, перенасичене всілякою агентурою, то як тоді потрапляють до нас усі вищезгадані вістки, котрі аж ніяк не прикрашають фасаду Есесеру і котрі ті агенти повинні були б вилувити?

Будь-яка держава мусить себе захищати і отже, повинна мати своїх охоронців. Ті охоронці стежать за виконанням громадянами встановлених конституцією законів. Такі наглядачі є скрізь, в тому й в СССР. Дірки ж радше свідчать про відсутність чи, в кожному разі, значне послаблення тої інфільтрації, про яку так запально розповів нам колишній советський генерал.

(Закінчення на стор. 4)

Іван ДРАЧ

КАЛИНА

Співаю сік густий з терпких морозних грон,
Співаю сік жарких жовтневих розкошей,
Співаю шурхотливий падолист,
Співаю золоту оскому осені,
Сметану вогняну співаю й захлинаюсь —
Співаю гіркоту коханих вуст,
Співаю материнський дикий трунок.
Хрумтить мій смуток.

Цукриться мій смак.

Спішу до неї через гони літ.

Моя рука,

гаряча і тремка,

Торка

Її холодні полум'яні перса,

Та б'є мене десницею по серцю

І сизий стан гордливо одхиляє

Аристократка з репаним корінням,

Бо ж ноги мої в модних черевиках

Свій босий слід не можуть віднайти.

НАД МОГИЛОЮ БАТЬКА

Остання грудка втала. Вже — нема.
Вже все лише у пам'яті стозвукій,
Заломить руки в сотий раз сурма
В мойй душі під цей морозний стукіт.

Ти ліг туди, у землю, до джерел,
Голубити їх голубе коріння,
І корені ростити у дерев,
І теплих злаків пестити насіння.

Ти — корінь мій. А кроною — розлого —
Мені в це небо крилами вrostи,
Нести тебе — прямого і простого,
Бо вже в мені нуртуєш буйно ти.

Мені вже потім — коренем туди,
До твого трудового пракоріння,
І кроною розкриляться сади,
І зацвітуть крилаті покоління.

Востанне ти дихнув мені січнево,
І з гуркотом, аж стало гаряче,
На плечі мені впало сиве небо
З твоїх високих і крутих плечей...

Я хочу бачити світ розплющеними очима,
Я ще таке маленьке, я вмію тільки бачити,
Прагну маму веселою мамою бачити,
Прагну сонце бачити в золотому капелюшку,
Я ще не знаю, яка на запах Чеснота,
Я ще не знаю, яка на смак Підлість,
Якого кольору Заздрість, якого виміру Смута,
Яка засолена Туга, яка незглибима Любов,
Яка синьоока Щирість, яка мерехтлива

Підступність,

Я ще все розкладу по полицях,

Та все ж, поки я виросту, зробіть щось таке

на світі,

Щоб ніколи не запліщувати очей від Страху,

Не змішуйте по-дорослому пропорцій.

Орли дивляться на сонце розплющеними очима

Діти дивляться на світ розплющеними очима.

ЦВИНТАР-ХМАРОЧОС

В містах Італії бракує землі для кладовищ
— земля потрібна живим. Архітекторка Ва-
нді Віго так пропонує розв'язати цю проб-
лему: побудувати 20 - поверхній хмарочос-
кладовище на 14 тисяч мерців. Цей проект
реалізується в місті Россано — його благо-
словив Ватікан...

Люди, дивні мурахи!

Де вас діти по смерті?

Переслати до бога

в герметичнім конверті?

Центрифуга життя

вас розбризка на бризки,

І встає домовина натомість колиски,

І встають над землею, як трагічні начоси,

Дикі діти модерну — цвинтарі-хмарочоси

Переливчато-сизі, аж серце холодне, —

Й Саваофові п'яти лоскочуть пілони.

А в прийомній у бога

стоять ангели бідні,

Вони душ не возносять —

вони безробітні.

Розривають ракети земні пуповини —

І злітають на ліфтах в небеса домовини.

І полохають душами царство пташине

За ретельними планами кібермашини.

Ще й літак поминальний

реактивним Христосом

Кадить соплами чорними над

хмарочосом...

Чи ж не тому інакodomці в Україні продовжують, хай і дедалі гірше, виконувати свій суспільний обов'язок супроти української нації?

Це — слабкість органів державної безпеки, їх нездатність проникати в усі закутки життя, чи, може, справді ота лібералізація, яку не визнає і не хоче зрозуміти пан Тимченко?

Що ж до Дзюби і Франко, то я, пане Тимченко, дійсно, вважаю їх долю ще одним прикладом вияву пом'якшення радянського режиму.

Ми хотіли мати на рідних землях свого національного Апостола, за яким по наших обрахунках мала б піти вся Україна. Нам потрібно було мати у Краї тамтешнього провідника руху спротиву комуністичному режимові, ватажка підземної літератури, людину, яка б силою свого інтелекту розморозила Україну, визволила її народ від національного нігілізму, щоб той народ, прозрівши, запросив нас до себе «княжити».

І ми вирішили наректи таким провідником автора книжки «Інтернаціоналізм чи русифікація?», хоч писана вона була не для нас, а для зверхників радянського режиму, хоч у своїй аргументації цей автор посилався на Маркса і Леніна.

Ми нарекли представником наших інтересів у Укаї Івана Дзюбу, бо нікого іншого ми там не могли знайти.

Як розгортались події далі, всім відомо: 1972 року Дзюбу заарештували, а у березні 1973-го засудили на п'ять років ув'язнення і п'ять — заслання.

Чи залишили б життя визнаному на Заході провідникові підземної опозиції радянські чинники 40 або 50 років тому? Звичайно, ні. Думаю, що Дзюба був би знищений так швидко і так безслідно, як це взагалі тоді робилося.

А тепер Дзюбу покаjali, чи то силою, чи то, дійсно, перевиховали.

Під тиском можна відмовитись від своїх поглядів, підписати будь-яку заяву, а щоб написати твір, стверджувати і захищати в ньому протилежні ідеали, в них треба самому повірити, чи, принаймні, проїнятися ними, змиритися з ними.

Написані ж Дзюбою брошура «Грані кристала» і під таким самим заголовком книжка літератур-

них нарисів свідчать про те, що Апостол остаточно і невідворотно перекинувся у ворожий табір.

Зіновією ж Франко поради взагалі обійшлися без допитів і в'язниці. В нас її вважали великою громадською активісткою руху спортиву, котра разом із І. Дзюбою, І. Світличним, В. Чорноволом та Є. Сверстюком наважались підписати протирежимового листа до ЦК КПРС та голови правління Спілки Письменників України О. Гончара. Як мовознавець вона відстоювала право нашої мови на панівне становище на Україні.

Та ось влада посварилась на неї пальцем. Досить було «жорстокої проробки» на загальних зборах Інституту мовознавства АН УРСР, і Зіновія Франко прилюдно засудила свої «помилкові погляди», покаялась і то не лише там, а й перед камерами телебачення, на сторінках отих «Вістей з України», тобто практично перед усією Україною й українською еміграцією.

А оце два роки тому написала книжку «Мова про мову», у якій з позиції ортодоксального марксизму перекреслила все протирежимове, говорине нею раніше з цього питання.

Совети назагал дійшли тепер до того, що, наприклад, Іванові Білику, авторові відомого у нас роману «Меч Арєя» із шкідливою з їх точки зору післямовою, книжки, яка була в один день вилучена з усіх книгозбірень і книгарень, дозволили і далі друкуватись. Його не репресовано і не скривджено у якийсь інший спосіб. Після тих гарячкових вилучень Білик написав роман «День народження золотої риби», звичайно, вже без усякої криволи, і той роман видано пристойним накладом (30 тисяч примірників).

Отже, як бачимо, у боротьбі за безроздільне панування комуністичних ідей, поради нині не нищать своїх супротивників, але тільки ізолюють їх від суспільства або просто перевиховують.

Хай пан Тимченко не думає, що я тут захищаю поради, мені вони такі ж немілі, як і йому. Я захищаю правду, лише правду, а вона нам потрібна зараз як ніколи, бо ми стільки наговорили нашим людям нісенітниць про Україну, що вони вже перестають нам вірити.

Олесь МУЗИКА.
(Далі буде)

Drucksachen aller, Art auch in Fremdsprachen
Etiketten - Prospekte - Kataloge - Farbdrucke
DIMITRY D. ROSTOWSKY
2 Hamburg 50, Oelkersallee 66, Tel.: 040 / 43 73 05

Готуються до ювілею

В Україні розгортається підготовка до святкування 1500-ліття Золотоверхного Києва. Очевидно, що цю подію, котра плянується на травень 1982 року, використають для широкого розголосу українського імені в світі, для розповсюдження славної історії міста св. Володимира. Під цю пору, як пише їхня преса, вже виконана частина реставраційних робіт на окремих київських архітектурних пам'ятниках: докінчена реставрація Андріївської церкви, дзвіниці Києво-Печерської лаври і Трапезної палати, де, як пишеться, відновлено старовинний іконостас і нині для громадянства виконуються релігійні музичні твори видатних українських композиторів середньовіччя Бортнянського, Веделя, Березовського. Також відчинилася після докорінного ремонту Колонна зала імені Миколи Лисенка. Під маркою ювілею

таким чином буде відпущено чимало грошей на втримання наших національних мистецьких цінностей.

Також вже почало тверезіше ставитися до своїх обов'язків республіканське Міністерство культури України. На хвилі 1500-ліття протягом одного лише року відкрилося в Києві аж три театри, з котрих один напевне в українській мові. Він зветься «Молодіжний». Про два інші точно невідомо. Тепер столиця України начисляє дев'ять театрів. Дай Боже і надалі так!

Відомо також, що всі театри, і нові, і старі, розпочали зараз готувати цілі програми до 1500-літнього ювілею, в першу чергу на історичну тематику. Буде в такий спосіб інсценізована вся наша історія, від неписаних часів Кия почерез Ярослава Мудрого і до наших днів.

Л. Райхельт.

Відзначення польського україніста

Український журнал «Наша Культура», що виходить у Варшаві, відзначив 70-ліття польського славіста Маріяна Якубця. У присвяченій йому статті читаємо:

«Його праці з питань історії української літератури, польсько-українських і українсько-польських літературних взаємин... добре відомі українській громадськості, а сам він користується заслуженою пошаною, як один з провідних нині україністів... Велику роботу веде Маріян Якубець у вихованні кадрів україністів в Польщі».

Автор ювілейної статті Ярослав Грицков'ян склав бібліографічний показник праць Маріяна Якубця про українську літературу польською мовою. В показнику зареєстровано 39 творів.

У Каменяревому селі

На урочистості, присвяченій 125-річчю з дня народження Івана Франка, до рідного села поета з'їхалися люди з усієї області.

Хлібом-сіллям, весняними квітами зустріли їх земляки Івана Франка. Учасники свята посадили 125 дерев на відзнаку Франкового ювілею. У сільському лісопарку відбувся мітинг з нагоди відкриття в області літературно-мистецьких зустрічей «Пісня і праця — великі дві сили».

Село Франкове — нині одне з найкрасивіших у районі. За останній час тут збудовано понад чотириста нових будинків, працюють дві школи, Будинок культури, бібліотека. Тисяча франківців мають середню освіту, а 150 — вищу. Є свої науковці, лікарі, агрономи, педагоги. Про це повідомила «Літературна Україна».

Хвальна редакціє!

Весною трапилася мені нагода від десяти літ моїх останніх відвідин знову гостити у Краї.

Прогулюючись повз Музей українського образотворчого мистецтва, увидів афішу: «Виставка — «Український живопис XIX — початку XX століття з приватних збірок міста Києва». Зізнаюся щиро, одразу я не повірив. Приватні колекції?! І це в соціалістичній Україні? Звідки?! Адже малярські картини коштують грубих грошей. У Канаді, З'єдинених Стейтах чи у нас у Європі колекціонування під силу лишень людям, рахунок у банку яких начислює 5-7 нулів.

Наступного ж дня я був у музеї. На моє подивування, людей зібралося доволі багато, отже, мусів стояти в черзі за квитком. Вийняв із гаманця п'ять карбованців. Приватні картини, тому й ціна за оглядини повинна бути відповідною, — міркую собі. Касирка повернула мені здачу — 4 карбованці 80 копійок. Всього двадцять копійок! Я був заскочений.

У кількох моїх приятелів є також полотна українських малярів, але я не пригадую навіть, щоб екзильні українці зорганізовували подібні виставки.

Достоту великі майстри пейзажу В. Орловський, С. Святославський, С. Васильківський. Їх пензлем

водило саме серце, коли вони передавали побут, мальовничість українського села, чарівність нашої природи. Україна нині znana на міжнародному терені як один з виріжних чинників советської економіки, науки і культури. Однак, справедливо вважаючись цивілізованою, вона ще не так зурбанізувалася на кшталт деяким європейським країнам. Тому, споглядаючи витвори мистців минулого сторіччя, в уяві хутко поставали картини моєї блакитноокої Десни та її численних озер із чистою, як сльоза, водою, луки, вкриті соковитими килимами трав. Все це я бачив недавно і тому дивувався нинішнім країнам, котрі так поштиво зберігають красу рідної своєї землі.

Картини К. Трутовського, мобуть, ніколи не сплутаєш з роботами інших художників. Мистець достеменно знав життя народу — його побут, традиції, щедрий талант, — умів передати кальоритну натуру українця. Полотна «Біла хати» та «Побачення» повертають в історію, у мрійливе дитинство і на серці стає одразу млосьно.

Майже весь перший поверх музею було підведено під приватну експозицію. Тільки чомусь каталога картин не було складено, отож я не полінувався проскочити залами і полічити картини, ще раз заворожено стоячи перед найкращими. Їх було 174 із 22 приватних збірень. Виставлялися рідкісні полотна О. Мурашка, П. Левченка, І. Труша,

Г. Нарбута, А. Маневича, Ф. Красицького — всього сорока майстрів українського малярства.

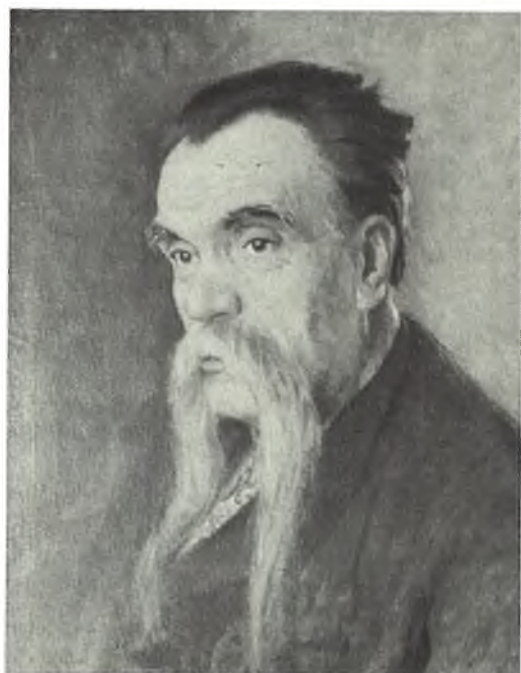
На світлинах, уміщених у часописі, зображено лишень кілька полотен із цієї експозиції «Взимку в селі Опішня» С. Васильківського, «Натюрморт» О. Мурашка та «Портрет М. П. Старицького» Ф. Красицького. Мене пройняло почуття гордості особно за останній твір — країни шанують письменника Михайла Старицького, котрий чимало зробив для розвою нашої культури.

Під кожною картиною стояло прізвище її власника. Таких осіб було 22. Хто вони? Кілька імен виявилися знайомими. Це — Дмитро Гнатюк, співак, письменники — Олесь Гончар, Вадим Собко, Василь Козаченко. Подумалось: очевидно советським мистцям не так уже й зле мається, якщо вони збирають у себе вдома такі картини.

Тут, у діяспорі, наші талановиті мистці ще за життя самі стають невідомими, а що вже вести мову про їхні роботи. Одірваність од живлючих джерел рідної землі у висліді стає справжніми тортурами багатой на емоції української душі. А наші умовини життя, мов жорна, розтирають їх на муку, навіть вже асимільованих.

На Вкраїні шанують наше рідне мистецтво як сторінку духовности рідного народу, його історії на культури. Я сам це бачив.

С. ГРИЦЮК.

Богдан Хмельницький очима сучасників

(Лист із Краю)

На єдиному, мабуть, зробленому з натури портреті, який зберігся до нашого часу і знаний за гравюрою гданського майстра Гондіуса, він виглядає суворим і допитливим. Уповні вірогідно, що ця гравюра має в основі малюнок голландського художника Абрагама Вестерфелда, виконаний у вересні 1651 р. у козацькому таборі під Берестечком.

У пишному парадному вбранні, в мантиї, шапці, оздобленій хутром і перами, з булавою в руці сидить немолода вже людина з худорлявим, видовженням обличчям, довгим носом, тонкими вустами, розкішними козацькими вусами — Богдан Хмельницький, гетьман Війська Запорізького, проводир селянсько-козацького війська, котре билось під його прапорами проти насильств і наруги шляхти Речі Посполитої.

Історія зберегла чимало свідчень полководницької майстерності Хмельницького, його мілітарної звитяги, вміння дипломата і мудрості державного діяча. Але набагато менше відомо про козацького гетьмана як особистість, про те, яким він був у поводженні з людьми, у побуті. Все ж таки зі слів друзів і ворогів, полководців і дипломатів, козацької старшини і переїжджих купців по крихах вдалося реконструювати живий образ Хмельницького.

У 1650 році до гетьмана завітав венеціанський посол Альберто Віміна. Венеція тоді вела тяжку війну з Туреччиною, і сенат республіки прагнув заручитися допомогою уславленого хоробрістю й вишколом селянсько-козацького війська. Гетьман люб'язно прийняв посла і виявив готовність виступити проти Туреччини. І хоча українсько-венеціанські відносини не набули дальшого розвитку, цей дипломатичний епізод для нас важливий як свідчення високого міжнародного авторитету повсталого проти гнобителів України. Він цікавий ще й тим, що Віміна залишив «Донесення про походження і звичаї козаків», де жваво охарактеризував Хмельницького, його побут і оточення.

Гетьман, — пише венеціанський посол, — має високий зріст, міцну будову і широку кістку, у поводженні м'який і простий, чим заслуговує любов козаків. Разом з тим, він уміє примусити недбалих дотримуватись суворой дисципліни. Кожному, хто заходить до його покою, — розповідає Віміна, — гетьман стискає руку, всіх без винятку запрошує сідати — навіть простих козаків.

Хмельницький добре володів собою. Найдосвідченіші фахівці, дипломати, не могли передбачити його наміри, зрозуміти настроїв. Польські послы, що не раз відвідували ставку гетьмана, доповідали урядові: «Ця людина повна змін протягом години». Навпаки, арабський мандрівник Павло Алеппський, який у червні 1654 року зустрівся з Хмельницьким у Богуславі, заноту-

вав у щоденнику, що гетьман «спокійної вдачі, не лукавий, мовчазний, та людей не цурається». Альберто Віміна зауважив, що Хмельницький мав два ества: одне — активне, бурхливо-діяльне, інше — спокійне, аналітично-розважливе.

Всі, хто спілкувався з Хмельницьким, і друзі, і вороги, відзначали його великий розум, освіченість. Гетьман якнайкраще відповідав козацькому прислів'ю: «до булави треба голови». Хмельницький був прекрасним промовцем. Його виступи (вони збереглися у записках) являють собою високі зразки ораторства.

Гетьман завжди говорив емоційно, послугуючись цілим арсеналом епітетів, порівнянь і метафор. Коли 1649 р. у Переяславі Хмельницький публічно таврував ганьбою злочини польських гнобителів на Україні, то мовив «з такою фурією» (тобто шаленством), що шляхетські послы, як повідомляє сучасник, аж заклакли від страху. Ось слова з цієї промови: «За границю на війну не підю... А ставши над Віслою, скажу ділі ляхам: сидіть і мовчіть ляхи. Дуків і князів туди зажену, а будуть і за Віслою кричати, і там їх знайду. Не залишиться тут нога жодного князя і шляхетки на Україні, а схоче котрий з нами хліб їсти, хай буде пошлушний Запорізькому Війську!»

Та не варто й ідеалізувати Хмельницького. Він бував часом і жорстокий, і властолюбний, не терпів заперечень. Згадуючи його, один з козацьких полковників Жданович сказав: «Ніхто гетьманові перечити не смів, а хто б і спробував, не жив би». Але варто подумати про ту криваву епоху, в яку довелося діяти гетьманові, уявити собі його ворогів, набір «аргументів», котрими користувалися магнати і шляхта у їхній боротьбі проти повсталого українського народу (багато, розпечене залізо, палі й отрута), як стає зрозумілим, чому нам не слід надто суворо судити Хмельницького.

Присвятивши своє життя справам історичної значущості, гетьман постійно лишався дуже скромним у побуті. Іноземці дивувалися, що Хмельницький мешкає у звичайній козацькій хаті. Віміна так описує його вітальню: «У цій кімнаті немає жодної розкоші, стіни позбавлені будь-яких прикрас. У покої знаходяться лише грубі дерев'яні лави, на яких лежать шкіряні подушки». А далі зауважує: «завбачливо гетьман прикрасив своє житло таким чином, щоб пам'ятати про своє становище і не захопитися духом непомірної гордості». Мабуть, у міркуваннях спостережливого і розумного венеціанця є сенс.

Віддамо належне тим сучасникам Хмельницького, хто розумів, що гетьман — велика людина. І коли в промові над труною Богдана його друг та секретар Самійло Зорка з тугою звертався до померлого: «Навчи нас, як без тебе жити?» і відзначав, що Хмельницький вершив долями значної частини Європи, то була не проста риторика, а констатація незаперечного факту.

М. КАЗАНЕЦЬ.

Як появляються плітки...

Нещодавно пройшов поголос про нові підступні «акти вандалізму Москви» проти християнської релігії. У нас на еміграції уперто шепотіли: лише за один місяць в літі 1980 р. Совіти закрили аж п'ять церков, серед них католицьку, православну, мусульманську і дві інші. Так, мовляв, безбожники воюють з вірою в Бога.

Небагато повірили, а декотрі схотіли дізнатись докладніше, і після довгих в'яснень таки дізнались. Виявляється в Москві в часі Олімпійських ігор 1980 року в Олімпійському селі функціювали п'ять-таки тимчасових церков для спортсменів всіх віровизнань. Після закінчення змагань священники поїхали додів до сталої праці і ті церкви зліквідовано. А зліязики спотворили цю історію до невпізнанної легенди.

У зв'язку з цим пам'ятаймо: серед нас є такі віруючі брехуни, що й ніякому атеїстові не снилося. Вони ширять серед спільноти неправдиві чутки, і тим сприяють розбиттю громади. Після в'яснення істини одні звинувачують інших у політичній короткозорості або у агентурних намірах. А все від того, що серед наших людей закорінилася думка, що коли про Совіти кажуть погане, то це обов'язково правда. Горе такій громаді, котра втрачає почуття реальності! Хай називає себе доскоху політичною еміграцією, насправді ж це купка пліткарів.

Ю. К.

Вельмиповажний п. редакторе!

Здається мені, не пролине якихось 15-20 літ, і наша українська спільнота перестане існувати. Насамперед, це стосується Німеччини, Франції, Англії, де нас не так багато. Може, щось залишиться в Канаді. Там, кажуть, є цілі села українців. Одначе якою мовою там розмовляють?

Скажімо, візьміть дітей чи, особливо, онуків. Поміж собою вони переважно спілкуються мовою тієї країни, де живуть, і дуже добре, коли вміють батькам принаймні відповісти рідною мовою. Але й такої молоді з часом стає все менше. Якось влітку їздив я до своїх земляків у Франції. І що Ви думаєте? Є у них онуки, заговорили до них, протє даремно, бо без перекладача не обійшлося. Виходить, оте явище маємо не тільки в Німеччині.

Звичайно, об'єктивні умови сильніші від нас. Та, на мою думку, людям не варто підкорятися стихійній течії, плину часу. Людина створена Богом свідомою, щоб впливати на свою долю. То ж хіба ми не можемо щось вдіяти, аби наші нащадки не позбавились насолоди відчувати ніжність, поетичність, мелодійність однієї з найкращих і найбільш розвинених мов світу — української?!

Мені не раз доводилося розмовляти на цю тему з моїми знайомими. На превеликий жаль, більшість байдуже змахує рукою: мовляв, аби харч був добрий, а якщо мови не збережемо, то не біда.

Та лише харч цікавить хіба що тварину. Неодмінно треба щось робити, аби наше молоде покоління мало змогу з дитячих років вчити рідну мову. В нас у Мюнхені нібито трохи опікується цим «Рідна школа». Буває також, що зберуть дітей на Зелені свята. Але, як я чув, тут здебільшого не рідної мови навчають, а дурманяють дитячі голови своїми політичними амбітними настановами. В Німеччині, Ви це й самі спостерігаєте, серед українців взагалі дуже бракує освічених, інтелегентних людей. Є в Мюнхені на Карлсплаці та Цепеліні, приміром, кілька більш-менш письменних дідусів, одначе вони, замість працювати для добра, воліють бавитись у велику політику. Щоправда, сучасної української мови ті дідуся теж не знають.

В народі кажуть: яке коріння, таке й насіння. Живемо ми на чужині. Отже, наші діти, зростаючи, живляться з чужого коріння. Виходить, слід шукати можливості давати їм щось своє. І такі можливості є.

З огляду на те, що у Києві та інших містах України сьогодні навчається, якщо вірити советським публікаціям, чимало чужоземних студентів, варто було б нам подумати, щоб серед тих студентів були й наші діти. Напевне, вони у такий спосіб набули б необхідних знань для праці в українських, принаймні вечірніх, школах міст осідку наших людей.

Мені здається, що питання, які я повище порушую, цікавлять не тільки мене, тому просив би Вас надрукувати цього листа на сторінках Вашого чудового часопису. Заздалегідь дякую.

О. Панасенко.

В/Поважний пане Музико!

Вже від довгого часу не мала надходжень Вашого вартісного часопису і була дуже затурбована його долею. Тому зітхнула з великою полегшою, отримавши чергове число «Нових обріїв», і щиро втішалася від його читання. Розуміючи Вашу фінансову нестачу, надсилаю 20 доларів на розбудову українського квартильника і сподіваюся, що ця моя невелика поміч все ж якоюсь мірою сприятиме пережиттю важких для Вас часів.

Мені до вподоби Ваше старання бути об'єктивними і говорити щиро про свої переконання. Це є тим важливіше, що така щирість потребує неабиякої мужності і терпіння.

Така принциповість Ваших позицій сприяє тому, що Ваш часопис, на відміну від багатьох інших, сьогодні не заперечує те, що говорить учора. Можливо, це тому, що Ви пишете, як думаєте, а не сліпо прислуговуєтесь безгрішним і мудрим батькам нації. Вони, хоч і звикли звинувачувати всіх у політичному аналіфабетизмі, найчастіше самі ж його і виявляють.

Очевидно, не без їх благословення у «Шляху перемоги» було вміщено звітлення з литовського самвидаву «Аушра» про вилучення із книгозбірень Литви 19 книжок українського письменника М. Руденка, наклад яких свого часу становив 1.200.000 примірників. Там же зазначалося, що акція здійснена за вказівкою московської і литовської цензури і що вона має бути кваліфікована як «культурний геноцид» України.

Не буду застановлятися на правомірності згаданих дій держави, скерованих проти літературної спадщини автора, що він був засуджений судом тієї держави. Натомість хочу вияснити, що виходить, коли права рука не знає, що робить ліва.

Оскільки твори Руденка вилучалися з литовських книгозбірень за наказом «Главліта» СССР, то, мабуть, бібліотеки і книгарні Литви не становили в цьому випадку якогось виїмку. Імовірно, що аналогічні дії чинилися в усьому Совецькому Союзі. А коли так, то інформація «Аушри», услужливо доведена «революціонерами» до відома української спільноти, знова завела діяспору під дурного хату, і замість принизити Совети викликала цілу низку думок, зовсім не потрібних для тієї мети.

По-перше, вони мимохіть ствердили, що українського письменника Миколу Руденка у большевицьких умовах мали можливість читати всі хто хотів — «від молдованина до фіна».

По-друге, за тією ж інформацією, 19 книжок М. Руденка складала сукупний тираж 1.200.000 примірників. Елементарний підрахунок, що є під силу навіть моїм онукам, доводить, що кожна з книжок М. Руденка мала наклад більше як 60.000.

Як зважити на те, що на Заході такі видання творів письменника є справою фантастичною, то виходить, що «Шлях перемоги» запхнув у сліпий кут свої попередні твердження про плянову русифікацію та обмеження в Україні друкування книжок українських письменників.

Марія Гринько.

Пане редакторе!

Я вже людина далеко не першої молодости. Гадаю, що і Ви близько того стоїте. А якщо ми десь ровесники, то кладу надію, що зрозумієте мене і до моїх розмірковувань поставитеся як годиться.

Колись поспішаючи з Краю (були на те причини із-за бездумної молодости), крім валіз із необхідними речами повіз я із собою за океан кобзу. Як талісман. Не те, щоб добре грати вмів, а Україна кобзою промовляла.

Тут у діяспорі я одружився. На сім'ю свою не баную. Син і донька виховалися добрими людьми. Нині служать у різних державних установах. Всотало їх американське життя. Хоч і гірко зізнатися, в тому був і мій недогляд. Все часу бракувало. То ж про нашу Україну вони слухають скорше з поваги до мене.

Нині я на пенсії. Часто гостять у нас онуки — Андрійко та Марійка. Вони люблять розповіді про Край наш, про його скарби казкові, а щонайбільше про славних кобзарів. Я повідую їм, що сам знаю. Та знань тих бракує. Отже, й прошу Вас, пане Музико, чи не могли б Ви гоміщувати у славних «Нових обріях» матеріяли про співців України. Як про тих, що минулися, так і про тих, що нині живуть у Краї. Адже не йметься віри, щоб співали вони помосковському. Турки і татари колись не примусили ж їх налаштувати струни на свій манір.

Для мене, у літах моїх а особіно для онучат буде цікаво знати про народних співців — гордість козацьку. До цих думок, гадаю, долучилося б чимало серед української спільноти.

П. Волощук, ЗША.

Вельмишановний пане Музико!

Ви стоїте на березі політичного річища. Очевидно, це є Вашою життєвою лінією. Статті, що іноді вміщуєте в часописі, хоч і не так гостро порушують проблеми ідентичности української спільноти в діяспорі, але й не страждають на різні прикрашування реальности. Автори критично оцінюють наші нинішні справи, навіть силкуються заглядати вперед. Часом такі статті мають слухні аналітичні зерна.

Відчуваючи матеріяльну скруту, Ви, звичайно, не волієте ризикувати з цією тематикою, боячись втрачати читачів. А чому б Вам не подумати і в той спосіб, що навпаки — помножити їхнє число?

Ми, свідомі українці, хочемо бачити в журналі розумні матеріяли про наші внутрішні проблеми, а не ті, з котрих ми дізнаємося, як ганьбляться наші зверхники, або про те, як учиняються сварки (навіть бійки!) і ярмаркові веремії, з яких іще прагдні наші сміялися звязавшись в боки, замість серйозної розмови про наше життя та роздуми над плянами на майбутнє.

Пане Музико, вибачте за категоричність мого прохання. Прошу зважити на нього в ім'я усім нам милої України. Висилаю на пресовий фонд 5 доларів.

О. П. Канада

То ж яка Україна нам потрібна ?

(Лист з Канади)

Доволі часто серед української спільноти на чужині можна почути, буцімто еміграція існує виключно для того, щоб вивчати Україну, вироблювати стратегію і тактику допомоги Краю, а то й оборонювати його від нападництва. Отож немає нічого дивного у тому, що всі так внутрішні, як і зовнішні проблеми України цікавлять нас незвичайно сильно. Дивним є інше — як можна Україну вивчати і, тим більше, їй допомагати, маючи настільки суперечні, полярні висновки, що за ними нікому не вдається пізнати справжню картину тієї України?

Хоча в нас і не говорять про це голос, проте кожен знає, що не хто інший, як ми самі звели стіну незрозуміння нинішньої України.

Не лише сторонньому оку, а й багато кому з нас вже видно, що наші уявлення про Україну і реальне становище в ній дуже між собою розходяться. Спершу та розбіжність була як тріщина, проте нині вона так розширилася, що може стати прірвою.

Однією з найбільших для діаспори неприємностей є та, що дійсність в Україні не пасує до накреслених в нашій уяві конструкцій. А це лише тому, що кожна українська політична група має своє бачення України, по-своєму інтерпретує одні й ті ж відомості, що передістаються з Краю, і підстригає їх під свій фасон. Розібратися в усіх тих партійних «неньках», звести до купи і знайти в них якийсь єдиний стрижень — річ незвичайно трудна, якщо й взагалі можлива.

А відшукати непідфальшований експертами від підсоветських справ та нами самими реальний образ сучасної України для еміграції є вкрай важливо — передовсім, щоб розбудувати сильний національний організм, а не лішатись у стані політичного ембрію. Тут уже маємо до діла з ново-прибулими дисидентами так українськими, як і інших національностей, котрі заторкують українські проблеми.

Однак дисиденти не так ту Україну роз'яснюють, як ще більше еміграцію заплутують. Вони розсварили громаду і зчинили серед спільноти такий розгардіяш, якого ми вже давно не знали.

У ставленні до нових емігрантів діаспора поділилася на кілька таборів, причому в жадному з них ніхто не дійшов до повного розуміння «апостолів свободи» кожного зокрема, а сукупно — й поготів. Одні з них багатослівною, часом крикливо-революційною фразеологією подають картини активізування Краю в змагу за самостійність. Від виступів інших віє песимістичною зневірою у можливості будь-якої визвольної боротьби взагалі. Так, якийсь капітан, що його возили хлопці зі «Смолоскипу», наговорив сім мішків гречаної волни про Україну, котра щецьтє покрита підпільними націоналістичними організаціями. І його слухали, хоч всі чудово розуміли, що то є брехня. Зате на правдивих і виключно чесних (як на мене) виступах Плюща про панівні переконання в нинішній

Україні аж надто «принципові» українці демонстративно виходили з залі, що зрештою, перетворило його в «емігранта на еміграції».

До речі, іноді складається враження, що дехто з дисидентів сам не відає, що творить. Скажімо, ген. П. Григоренко одній громаді заявляє, що він українець, іншій — що росіянин (?!), у першому разі він виступає як християнин, у другому — як атеїст. Свою «боротьбу» за Україну він чергує з вибілюванням Москви і подивувідною підтримкою «єдинеделімських» теорій. Солженіцина.

Та найбільше туману у своїх «шоу» напускає жданий і виборений еміграцією на свою голову Валентин Мороз. В Ошаві він добалакався до того, що за Україну боротися не треба, бо її вже нам дали москалі, блейв, що українці поневолюють росіян, а не навпаки, і, що більше, — намагався одних українців у вільному світі нацькувати на інших, довести непотрібність української мови для еміграції. Він звинувачував нас у всіх можливих і не можливих гріхах.

Дехто з громади був цим так заскочений, що не знайшов нічого іншого, як вдатися до бійки. Такого безвідповідального виступу я ще не чув у своєму житті. Єдине, з чим можна було погодитись, так це з Морозовою дефініцією дисидентів як диверсантів, котрі роблять підривну роботу на еміграції.

Не дивлячись на всі (не лише Морозові) повище вказані нісенітничі, новоприбулі, вочевидь, добре зорієнтувалися в обстановці і в настроях української спільноти і здебільшого починають говорити те ж саме, що й ми. Їм дуже подобається, що за наші думки, вкладені в їх уста, ми самі сиплемо в їхні кишені долари. (Треба ж їм якось на хліб заробляти!).

Вони зрозуміли, що еміграція не хоче збагнути тієї правди, яка їй не імпонує. Отож ми й чуємо від них саме те, що хочемо. Тому одній аудиторії говориться одне, іншій — інше. Просто нас вони спритно обводять круг пальця. Причому, так роблять не лише всім відомі дисиденти, але й ніким не знані пришельці — скажімо, Валентина Федоренко, українка з Харкова, що нині живе в Єрусалимі. Її спогади про Україну кочували по багатьох часописах, були оприлюднені і в нашій «Народній волі». Це, можна сказати, клясичний приклад догоди емігрантству! Все, що стосується України — чорне: «Загальний рівень викладання в університеті (так само, як і в радянській школі), дуже невисокий»; скрізь панує «розовома інертність», низький «інтелектуальний рівень»; українці в Харківському університеті — «трохи іноземці», майже дикуни, бо «сприймали переїзд до великого міста мало не як еміграцію до іншої країни»; урожай по селах «не так, щоб дуже багатий, але такий, який є», проте це нікого не хвилює, бо «так чи так урожай пропаде», оскільки в УССР скрізь «презирливе ставлення до праці на землі та до інших видів фізичної праці» і т. д., і т. д.

Федоренко розводиться про потворні форми русифікації так, ніби той пресловутий московський гніт відчула на своїй шкірі і в той же час завважує, що вона ... «ніколи не ставила собі за мету заглиблюватися в суть відносин між українцями та росіянами». А тепер, ні сіло, ні впало, взяла та й «заглибилась»!

Що з того вийшло? А ось що: виявляється, Советам «силою доводиться записувати українську дитину в Харкові до української таки школи» (оце так русифікація!); на всуціль зрусифікованій Харківщині, у селі з російськими переселенцями з Поволжя, В. Федоренко умудрилася «видряпувати й записувати крапелька за крапелькою чистісінький український фольклор» (!?) ...

З колиці подібних побрехеньок і вигадок нового «борця» витягнемо ще одну (найвірогіднішу): на російському відділенні філологічного факультету, де, до речі, перебувала і В. Федоренко, вчилися переважно «діти партійних і кагебістських працівників»... Чиєю ж тоді донькою є сама Валентина?

Нехай нікому не здається, що я вдався до непотрібних дріб'язковостей — насправді вони надзвичайно важливі. Справа в тім, що замовчування правди, переростання маленького перекручення у велику неправду, стало у нас закономірністю. У даній ситуації нам годиться не так осуджувати В. Федоренку, В. Мороза, чи ще там кого, скільки співчувати самим собі за наш вузький політичний діапазон. Зрештою, еміграція одержала те, що хотіла: «гарних» дисидентів і «погану» Україну.

У мене складається враження, що еміграція помічає і сприймає будь-яку (нехай і ілюзорну!) скривджену, пригнічену, нещасну Україну, але чомусь закриває очі на Україну реальну — з усіма її позитивами і негативами. Я не знаю, кому вигідне і потрібне подібне самоприниження. Знаю, лишень, що доки ми не переборемо інертності нашого думання про Україну, ми не зможемо її не побачити справжньою, ні осягнути, ні тим більше належно оцінити.

Петро ВУСАНЬ.

СТЕЖИНА

Вже не до шмиги дітям в новім домі
Старий обрус, що неня вишивала.
Бо від колиски їм давно відомо:
Вони у Новім світі виростали.

Їм не печуть дідівських рук мозолі,
Дідівська мова теж для них чужа.
У них з дідами зовсім різні долі,
І долі ті розходяться, на жаль.

Проте від часу діти прозрівають,
Дивуються, зирнувши за поріг,
І слухають пісень, що їх співають
Далеко від навколишніх доріг.

Ось і недавно мали ми нагоду
Мистців із Краю у концерті чути.
Той вечір дав велику насолоду,
І нам його ніколи не забути.

А надто ж дітям — очі в них блищали,
Хоч як від нас отой ховали блиск,
А оплески так голосно лящали,
Що годі було й чути хижий писк.

Відверту лайку і гидкі погрози,
Що час від часу виникали в залі.
Їх не сприймав людський здоровий мозок,
Очима ж всі до сцени прикипали.

Гопак зміняла чарівна веснянка,
Її ж сучасна пісня заступала.
І кожен приспів чи барвистий танок
Квітчали душу, мовби вишивали.

А по концерті заблукали діти,
Шукали довго ту вузьку дорогу,
Котра веде із їх Нового світу
До дідівського світу, до старого.

Вузька стежина ледь не заростає.
Та то синам її вже торувати,
Коли до них хоч трохи промовляє
Вкраїнська мова і вкраїнська хата.

Галія М-ко.

ЧИТАЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ»!

Український літературно - художній, ілюстрований незалежний кварталник, котрий об'єктивно, з надпартійних позицій навітлює життя українців на батьківщині і в країнах нашого поселення.

ПОШИРЮЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ» серед ваших знайомих.

РОЗПОВСЮДЖУЙТЕ «НОВІ ОБРІЇ» всюди, де живуть українці.

Як ховалось межи гори
Сонце вечорове,
Ми з тобою вдвох дивились
Сон цей кольоровий.

А посходилися зорі
Сюди, до потічка, —
Ми із ними говорили
Цілісіньку нічку.

Вірші Гелен Бутенко

Де вона — золота середина ?

Важко назвати нарід в більшій чи меншій мірі не репрезентований у Злучених Штатах Америки. І вже цілком напевне є зовсім неможливим знайти серед багатомільйонного населення ЗСА етнічну групу, яка б в той чи інший проміжок часу, а подекуди й регулярно, не пізнала б, що є мовно-культурно-мистецький голокаст. Чи завуальований і хитрий, чи відкритий і брутальний, чи у формі глузувань і присікувань, чи у вигляді урядових негачій щодо сприяння етнікам — він завжди відчутний і відбивається важким боєм у серцях українських патріотів.

Зрідка, коли невдоволення слов'ян, балтійців, мадяр, інших репрезентантів етнічних меншостей у ЗША сягає віку, нам, трапляється, і кинуть яку-небудь кістку. Мовляв, беріть та мовчіть Бога Милостивого ради.

Такою кісткою було створення в уряді республіканців посту асистента президента ЗША з етнічних справ. Радості нашої, українській, і зовсім не стало меж, коли таким асистентом був номінований свідомий українець професор Мирон Куропась, активний діяч республіканської партії.

Та не довго притирався він у стінах Білого Дому. Дуже скоро довелося повернути до Шикаго. Прийшовши до влади, новий тоді президент Джиммі Картер вирішив зліквідувати етнічні проблеми раз і назавжди. Першим його кроком у цьому напрямку стало зліквідування посади етнічного асистента в Білому Домі. На початку свого врядування Джиммі Картер, хоч і говорив, що має однаково опікувати всіх американців, на практиці не зробив нічого, щоб допомогти національностевим групам плекати, оберігати і розвивати свої рідні мови, традиції, звичаї.

Однак коли наспіла потреба, з Білого Дому знову кинули повище згадувану кістку. Радуйтеся, етніки Землі Вашингтона! Божою милістю дарується посада асистента з етнічних справ. А ви, жиди, еспанці та мекіканці, радійте подвійно — маєте окремих асистентів у ваших власних справах.

Беріть кон'юнктурну кістку і українці ЗША! Професор Альберт Кіпа, хоч і не ознайомлений з українським буттям а все ж репрезентує вас. Знас ж він чи не знає українських справ — значіння не має, бо це йому ніяк не здається. Справжній український патріот Мирон Куропась і той нічого не спромігся зробити для української групи. То що може вдіяти нікому не знаний як українець доктор Альберт Кіпа... Ані узаконення державного спонзорювання, ані інших видів урядового сприяння, українці, як ніколи не мали, так і не матимуть за найвищої активності шановного доктора Кіпи. Бо попертя етнічних культур ніколи всерйоз не бралось в розрахунки месіями великої американської політики.

То де ж я бачу вихід, і то такий, що приніси би діву, а не декларативну, користь українській громаді у ЗША?

Гадаю, що до певної міри управленню статусу нашого культурно-мистецького та інших форм громадського життя в Америці, його матеріальному і моральному забезпеченню могло б сприяти посилення правозахисної діяльно-

сти численних українсько-американських правників. Кому ж, як не їм, послуговуючись великим Біллем про права, належить поборювати етнічний голокаст, захищати право українців плекати своє національне ество...

Я сам тривалий час працював у правничому офісі і залюбки б зайнявся цією великою справою. Але не знаю, як маю це робити. Вчитися ж немає у кого. Бо навіть найсвідоміші національно наші адвокати не показують прикладу.

У фірмі Гарбут і Джекобсон свого часу великі надії покладали на уродження Львова молодого українця Бориса Антоновича. Чекали його успіхів і в українській громаді. Знання українсько-російської, польської мов, широка ерудиція Б. Антоновича вселяли певність у ці надії. Українці згадували і про його членство в Пласті та СУСТА. Та чекали даремно. Як і більшість пластунців та сустивців, що не розчинилися в американському житті, Борис Антонович поліз у визвольну політику, пов'язався зі стецьківськими провідниками УККА, став їх голосом. Голос же української громади знехтував. В результаті втратив довір'я спільноти, яка на перших порах допомогла йому стати асамліею Іллінойсу. І тепер навіть українці не віддають за нього свої голоси...

Інший українсько-американський правник Віктор Боровський з Детройту зустрічався колись з самим президентом. Українська спільнота сподівалася, що врешті у Білому Домі знатимуть: в їхній країні є чимало бажаючих плекати українську культуру і мову. Та де там. Під час тієї зустрічі йшлося про високу політику...

Адвокатську освіту здобула і дочка багатолітнього президента УККА Лева Добрянського — Пола, чи то пак Пауліна. З батьківської допомогою співпрацювала в державному Департаменті і Національній Раді Безпеки, зустрічалася зі самим Збігневом Бжезінським. Але ніде і ніколи вона й словом не обмовилася про потреби нашої громади в Америці. Як і батечкові, Пауліні, очевидно, все українське — чуже.

Щиро підтримували українці правника Петра Дяченка, активіста СУСТА і ТУСМ, дружнього зі сенаторами Швейкером і Келлі. Добилися навіть його висунення на посаду координатора етнічних справ конгресмена Р. Едгарда. Але хто, де, коли чув, щоб П. Дяченко взяв під захист нехтувану в ЗША українську національну спадщину? Ніхто, ніде, ніколи. Він воліє знайомити конгресменів із визвольнофронтівськими справами...

Один час здалося, що все ж дочекалися. Це коли серед українських поселенців в Америці покотилася вістка про створення в ЗША Товариства молодих українсько-американських правників. Його членство активно взялося до справ... і опинилося в обіймах всюдисущих стецьківців. І все знову звелось нанівець. Аскольд Лозинський, приміром, був обраний до ексекютиви Організації Оборони Чотирьох Свобід України (і це американський адвокат!). Здобувши там досвід, він забув свої юридичні зобов'язання і поліз у сутичку з американською поліцією. Мабуть, у молодого адвоката забракло інших аргументів на користь української справи. Ліпшої методи не знайшов. ►

Молитва Святого Макарія Великого

Боже вічний і Царю всякого створення, сподобивий мя даже в час сей dospiti, прости ми гріхи, яже сотворих в сей день ділом, словом і помишленієм, і очисти, Господи, смиренную мою душу от всякія скверни плоти і духа. І даждь ми, Господи, в нощи сей сон перейти в мирі, да встав от смиренного ми ложа, благо-

угожду пресвятому імені Твоєму во вся дні живота моего, і поперу борющия ми враги плотскія і безплотних. І избави мя, Господи, от помишленій суетних, оскверняющих мя, і похотей лукавих. Яко Твое єсть царство і сила, і слава, Отца і сина і Святого Духа, нині і присно і во віки віков. Амінь.

Ніколи я не чув, щоб на нарадах юристів ЗША, в яких бере участь наш Джордж Степаненко, він, як член Товариства українсько-американських адвокатів, попросив допомоги українським земляцьким об'єднанням або мистецьким колективам у ЗША ...

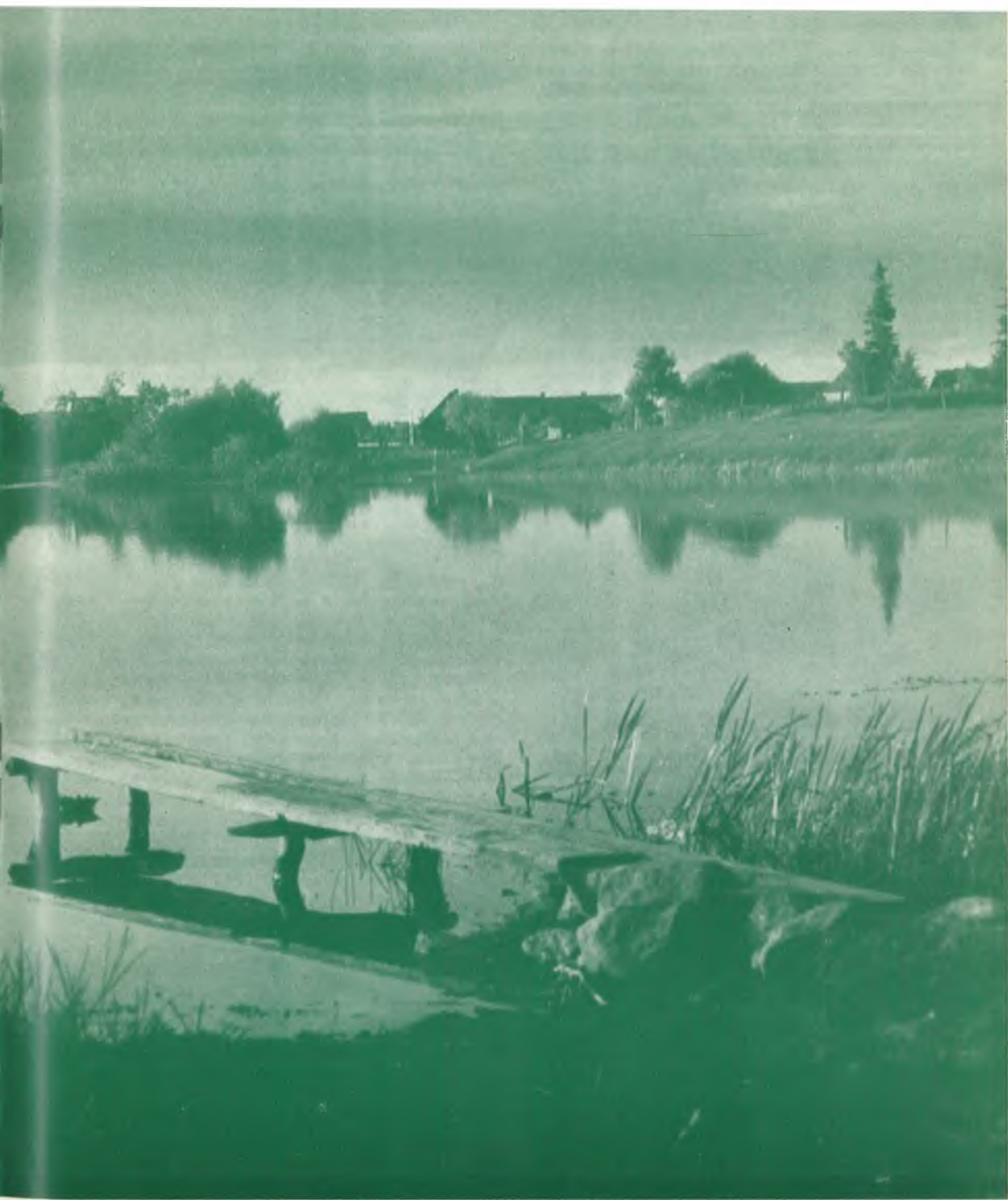
Можна б говорити і про інші халепи з українсько - американською адвокатурою в ЗША. Але все зводиться до одного. Здобувши правничку освіту і маючи українське виховання, частина цих молодих українців з головою поринає в американське юридичне життя і втікає від самого слова «Україна». Але це ще півбіди. Бо є гірші випадки. Інша частина присвячує

себе «визвольнофронтівському» крику і навіть стає на протиамериканський шлях діяльності. Бо ж відомо, що стецьківські визвольники ніколи не були демократично настроєними. Таким поступуванням ці адвокати втрачають авторитет серед американської громадськості.

Золотої середини, як полюбляв колись говорити мій дідусь, сидячи на причілку біленької хатини, не знайдено. Невже освідчені, повні сил молоді американсько-українські адвокати так і не знайдуть тієї «золотої середини» між українськими і американськими інтересами? А, може, її і немає. Хто скаже?

І. Кодак.

КОМУ ПОТРІБНІ СТЕЖКИ ДО ПЕКІНА?

На початку 1979 року людство було заскочене можливістю переростання в'єтнамкитайського конфлікту у третю Світову війну, на цей раз — нуклеарну. Більшість наших часописів вдоволено затирила руки і раділа, що комуністичний Китай зударився з комуністичним В'єтнамом, надіялася, що такий перебіг подій спричинить кінець Советському Союзу, або, принаймні, завдасть йому чимало клопоту. Політичні провідники тішили нас і насамперед себе сподіванням, що після Індокитайської прелюдії Тенг Гсіао-пінг може вмаршувати свої дивізії на терен Советів і тоді (нарешті!) постане незалежна Україна.

Тепер розберімося, чому серед нашої спільноти з'явилися прихильники Китаю і яке той Китай має відношення до України.

Ми звернули свої погляди до червоного Китаю ще наприкінці 60-х — початку 70-х років після його збройних сутичок з Московією на Далекому Сході. Тоді ж з'явилася прогноза, що найвірогідніше Китай зможе підняти і вирішити проблему України у війні з СССР. «Українське Товариство для дослідів проблем Азії», створене влітку 1970 року, одразу ж заявило, що ставку неодмінно слід робити на КНР. Отак на голову еміграції завалився непередбачений комуністичний союзник, бо засаду — «ворог мого ворога є моїм другом» — схвалили чільні українські діячі. Схвалили безоглядно, мабуть, забувши, що за Гітлера саме вона завела нас дурному під хату.

І, певно, заведе ще, бо частина наших політиків стала рішуче пробиватися під крило нового «фірера», на цей раз жовтомазога. Двотижневик «Українське життя» сказав відверто: «Нова ситуація, яка склалася на сьогодні в світі, може й для нас створити принагідну ситуацію для визволення. Над цим варто нашим політикам добре подумати, можливо, не завадило б шукати стежок і до Пекіну...

Що по тих стежках пішла американська адміністрація, то її справа. Її стежки вели і до Кореї, і до В'єтнаму. А що вони від того мали? Що ми від того маємо — жертви з числа українських легіонерів, що гинули в азійських джунглях? І все?

Однак тоді міжнародної катастрофи не сталося, хоч ніколи ще від часу Другої Світової війни становище не було настільки напруженим. Світ, зупинившись за кілька кроків від атомової безодні, зітхнув з полегшою. А ми? Поспішили затаврувати Москву як боягузку, що не зважилась на якісь мілітарні дії супроти Китаю, бо, мовляв, розуміла, що у такий спосіб ставили на карту існування своєї потуги. Стали з неї насміхатися, називаючи слідом за китайцями «паперовим» або «беззубим» тигром, який здатний лише пропагувати, але не спроможний подолати мільярдowego народу. Ми почали тупати ногами на ЗСА і Захід, які засудили агресію Китаю сьогодні, бо не бачать, що завтра він може стати їх найпершим союзником. Ми стали робити закиди й самому Китаєві за те, що він досі не здійснив ніяких поважних заходів для вистаннення слабостей СССР і не вжив національні

суперечності Советів як один з таранів проти большевиків. І, врешті, коли загартований у 30-річних боях В'єтнам показав червоному велету, як за місяць можна спалити кілька соток танків і покласти в землю не одну дивізію мертвяків, привокли.

Однак надії не втратили.

Висновок, взятий з «китайського уроку», для нас був такий: Москва страшенно нажахана Пекіном.

Чи й справді воно так, чи ні, сказати з певністю ніхто не може, втім і наші сінологи. Проте, рятуючи виболілу концепцію визволення, вони прагнуть переконати нас у прогресуючій деградації Есесеру як мілітарної потуги, що згодом спричинить неабиякі зміни в долі України.

Але не біймося глянути правді в вічі. Те, що Москва не пішла на світовий конфлікт, аж ніяк не свідчить про її слабкість чи слабодухість. В разі війни, яку Совети не почали (за советсько-в'єтнамським договором вони мали на те повне право, проте, дякувати Богові, ним не скористались), на карту ставилось би існування не тоталітарної держави, але всього світу.

Тож чи є розважними наші кпини над більшовиками, що ті не кинули смертоносного смолоскипа у бочку з порохом? Жалкуємо, що СССР не почав Третьої (і останньої?) Світової війни?! Що й казати, гідна постава української політичної думки!

Не менш вагоме питання — що дасть Україні нова війна? Зрозуміти це еміграції вкрай важливо, адже ми вважаємо себе носіями прагнень та ідеалів українського народу. Якщо це так, то куди ж ми його пхаємо, той нещасний нарід? Чого радіємо, що не сьогодні, так завтра Китай вмаршує свої дивізії на терен Московії? Якщо ж він її знищить, то згине й Україна. На випадок вибуху війни вона зазнала б колосальних людських і матеріальних втрат. По Україні покотиться мобілізація, а військовий стан спричинить переставлення її індустріального та господарського потенціалу. До того ж українці з усіх родин опиняться на фронті, бо обороняючи Совети захищатимуть передусім себе. А скільки ж то їх поляже під жовтою ордою і скільки залишиться в Краї? З ким же ми розбудовуватимемо Самостійну Соборну Українську Державу?!

Далебі, панове. Нема чого Китаю начіплювати авреолу визволителя. Китайці не запросять нас переселитися на наші землі задля того, щоб «не вмерла Україна». Їх уже стільки розплодилось в світі, що в разі завоювання Москви повернуть на Америку й замість дати Україну заберуть все, що маємо й тут.

Що апетити китайців постійно зростають свідчить останнє десятиліття. Це не може не турбувати, оскільки, до всього цього, щорік більше маоїзм скидається на фашизм. (Може не так категорично, але з цим змушені були погодитись і самі китайці, котрі засудили обожнення Мао, його непомилність). Щоб дана теза не виглядала голослівною, підіпремо її фактами.

Китайські політики твердили, що їхні люди потребують місця прожитку. Те ж саме казав Гітлер, Мао Тсе-тунг, а за ним і Тенг Гсіао-пінг запровадили політику затягання пасків для відшкодування військових потреб. У слід за Гітлером (правда, в інших масштабах) Мао проголошував, що він згоден знищити майже все людство, а з тих 300 мільйонів, китайців, які залишаться живими, зможе розбудувати нову цивілізацію. І, нарешті, в оприлюдненому на Заході тексті пекінської стінної газети, були такі слова невідомого китайця: «Дехто каже, що ми повинні злочини минулого запхати в черевики феодально-фашистської системи. З ним я цілком погоджуюсь».

Так до кого шукаємо стежок?

Між іншим, на Ш СКВУ генерал Петро Григоренко цілком слушно зголосив, що «в Україну треба нести демократію, а не фашизм». За це наші особливо запеклі партійники його закричали. «Наш голос» писав, що цим вони себе остаточно скомпромітували, бо ж чому інакше протестували проти вислову «фашисти», якщо не почувають за собою грішка. Тепер логічно виникає питання: кому на користь шукання стосунків з Китаєм — купці скомпромітованих партійників чи всій спільноті?

Врешті, китайсько-в'єтнамська війна поставила еміграцію в досить дивне становище. Ми готові віддати Совети Китаю як жертвовного козла. Але право вирішувати, хто є чи буде жертвою, може мати лише сильний. Хіба ж ми такими є? Весь час шукаємо підтримки стороннього світу і постійно скаржимося, що він нас ігнорує. Тим часом світ поступає за законами пристосування до обставин і змагається за баянс рівнорядних сил. Найбільші потуги мають найпершою ціллю інтереси своїх громадян і своєї міжнародної величі. А всі наші докази й прохання доходять до них лише до того часу, поки їх особисті інтереси не є зачіплені безпосередньо.

Тому нам мало надій так на Китай, як і на Америку. Вони завжди оборонятимуть себе і ніколи Україну. Америка думає тільки про Америку, як і Китай тільки про Китай.

Наш же політичний провід ніяк не може цього збагнути і схильний думати, що дипломатичне замирення ЗСА з Китаєм щось означає для еміграції й України в цілому в пляні похолодження стосунків Москви і Вашингтону.

Справді, вигляди китайців на майбутнє залежить передусім від взаємин тих двох потуг. Та політика — штука хистка й хитра. Тому, латаючи одне, ніхто не хоче рвати інше: ЗСА прагне китайських ринків, але, в той же час, не хоче дуже дражнити росіян.

Так при чім тут Україна? Президенти роблять свою політику. Задля неї ідуть навіть на зраду. Так, щоб вступити в дипломатичні зв'язки з Пекіном, Америка покинула свого давнього союзника — Національний Китай, з яким ще 1955 року Айсенгауер підписав договір про оборону й допо-

могу. Ось як обійшлися зі старим другом: відмахнулись, мов від мухи. А хто дружить з еміграційною Україною?

Ніхто. Якщо вона буде плутатись під ногами у того ж Китаю чи ЗСА, то ще й дадуть штурхана, бо й відмахуватись не треба — маємо ж одні словесні обіцянки без жадних гарантій...

Нам би, нарешті, годилося розвіяти рожевий туман з-перед очей: на еміграції зросло вже третє покоління, і, здавалося б, ми набрались справжньої політичної зрілості і державницької мудрости. Та біжучі події те заперечують. На ділі наша так публічна, як і політична опінія все виразніше підпадає впливу естаблішменту, представники котрого думають про себе, а не про Україну. Тому еміграції треба більшої призадуми над партійно-політичними спрямуваннями й закликами. Всі ми хочемо бачити Край вільним, але при всьому цьому патріотичні емоції не повинні затьмарювати розум. Отже, поки не пізно, слід зупинитись і розважливо поміркувати: чи варто нам шукати стежок до Пекіну? Вони ж бо ведуть до могили — нашої й світу.

Андрій ДЗИНА, ЗСА.

Річка біля с. Мануйлівки

Чернігів — 1981 р.

Хвальна редакціє!

Мені не зрозуміло, чому ми вшановуємо пам'ять, скажімо, Івана Франка чи Лесі Українки, але замовчуємо Михайла Коцюбинського?

Може тому, що Коцюбинський, перебуваючи на острові Капрі, зустрічався там із Леніним? Однак, Іван Франко у цьому напрямі йшов значно далі — він переклав на нашу мову «першу ластівку», як кажуть більшовики, 20

організованого комунізму — «Маніфест комуністичної партії», а ми все одно не лише толеруємо Франка, а й вшановуємо.

Леся Українка теж наблизилась до соціал-демократів того часу, і, якщо вірити більшовикам, організаційно належала до одного з відламів цієї партії, а ми вславляємо її, ставимо їй пам'ятники.

Може ми негуємо Коцюбинського, бо він приятелював із Максимом Горьким та іншими москалями?

Але й наш Тарас Шевченко не тільки товаришував із деякими впливовими москалями, а й був до кінця свого життя вдячний російському художникові Брюллову за те, що він і його однодумці викупили поета з кріпацтва і влаштували навчатися в Академію мистецтв. Та від цього Шевченко не перестав бути для нас Шевченком — генієм і пророком.

Що ж, Коцюбинський не сказав жодного доброго слова про націоналізм. То правда. А що у цьому пляні написали Василь Стефаник. Ольга Кобилянська, Наталя Кобринська, з якими товаришував Михайло Михайлович і яких ми вельми поважаємо?

Коцюбинський досконало знав життя і побут нашого Краю і, зокрема, Гуцулії. Саме він створив неперевершену і дотепер перлину української поезії в прозі «Тіні забутих предків». Його перу належить також майстерно написана повість із сільського життя «Фата моргана», кількадесят шедевральних оповідань і новель.

Замовчуючи такого майстра слова, як Коцюбинський, ми збіднюємо для себе нашу літературну спадщину, обкрадаємо екзильного українця, принижуюмо все українство.

Совети скористались цим нашим глупством і піднесли Коцюбинського до рівня Фльобера, Франса, Мопассана, зробивши його своїм співником.

Мені вдалося побувати в Чернігові.

На вулиці, що носить ім'я Коцюбинського у невеликому одноповерховому будинку, де жив письменник у свої останні роки, більшовики нині створили його меморіальний музей. Весь заповідник складається із цього будинка, саду, за яким доглядав Михайло Михайлович, та літературної експозиції. Вона поки-що розміщена у старому одноповерховому будинку, але поруч для неї вже зводиться новий, триповерховий.

У музеї зберігаються особисті речі письменника, його друкарська машинка, стіл, меблі. Заповідник щоденно відвідує 100-150 екскурсантів. Як я там почув, твори Коцюбинського величезними накладами виходять різними мовами світу. А це свідчить про велич цього видатного сина українського народу.

Тож, не даруймо Коцюбинського більшовикам хоч би з цих міркувань.

В. Воскобійник.

Притулок для туристів у Карпатах

Як радіо «Свобода» русифікує крaян

Ми говоримо про плянове зросійщення москалями всіх народів СРСР, засуджуємо тих українців, які змирилися в ролю «молодшого брата», які не чинять опір русифікації і покiрно чекають, коли наша мова «і вмере і загине».

Однак у тому, що крaяни, живучи у так звaному двомовному оточенні, поступово відходять від мови батьків, чогось дивного немає.

Дивно, коли цьому сприяє... радіо «Свобода» подумана для боротьби так з русифікацією, як і з москалями взагалі.

Я іноді слухаю висилання «Свободи» в українській мові звернені до її ашого народу. Вони — безкопромислово тенденційні, примітивні, за своїм світосприйманням — хуторянські.

Кажуть, що Совети заглушають «Свободу», що її висилання, на які витрачаємо великі кошти, — то гроші і час, кинуті на вітер. Однак, якби вони й вільно доходили до підсоветського робітника і селянина, навряд чи приносили б нам користь.

Оце із задоволенням прочитав в «Українському слові» допис «А все ж таки — що воно там у радіо «Свобода»? З великою приємністю констату, що маю одностудців так у Канаді, як і у Франції.

Яксь Валентина Ч. у тому українськомовному часописі, що видається у Франції, між іншим пише: «Тепер я розумію, чому три роки тому (авторка допису три роки як приїхала до нас у Канаду — С.С.) не могла позбутися думки, що не все гаразд в українській «Свободі».

Бувало так: шукаєш такого моменту, коли заглушають, менше, натрапиш одразу на кілька станцій, вибереш українську і слухаєш. А потім розчаровано, а часто і роздратовано, крутиш ручку наведення і... починаєш слухати російську радіопередачу. Чому? Во нецікава українська, нудна, халтурна, безбарвна. А найчастіше мова яксь дивна, не то польською, не то якоюсь іншою підшита.

«Голос Америки» був би ще о-кей, якби знову ж не ті самі мовні викрутаси.

Радіо Канада — те взагалі розраховане на слухачів із чотирикласною освітою.

А радіо Ватикан — це не що інше, як волающий до неба жаж».

Валентина має рацію. Адже Совети домоглися того, що, як вони пишуть, кожний другий в середньому віці має у них середню або й вищу освіту. Ми ж будемо свою пропаганду у розрахунок на дурника, невігласа, який має слухати нас і вірити нам лише тому, що ми декларуємо його свободу від Советів.

Основа маса населення України спілкується тепер між собою мовою Шевченка, до того вже значно наближеною до московської говірки, а ми того пересічного українця починаємо говірки Західної України і чомусь думаємо, що помальована у такий спосіб мова їм теж зрозуміла.

«Як часто, — пише та ж Валентина, — замість заспокійливого, впевненого голосу, лунає по радіо нудна балаканина про речі зовсім нецікаві, ще й голосом, що ніби говорить: «Нате, подавайте і відчепіться».

Вищезгадана авторка, може, із зайвою прямоотою, вказала й на причини, такої, як вона пише «халтури».

Так редакторів, як і дикторів «Свободи» цікавить передовсім не доля нашого багатостраждального народу, а лише заробітки на пропаганді. Хай та пропаганда буде неякісною, байдужою для потреб народу, навіть брехливою, аби щоп'ятиці були гроші за неї.

«Тепер (після ознайомлення з Заходом — С.С.) я знаю чому так: людей цікавить зарплата, чек щоп'ятиці, — пише та сама авторка. — А ще знають вони, що слухач далеко і німий, як риба в акваріумі, нікому не пожаліється, що халтурники нищать його любов до «Свободи» і його переконаність у високій якості західного сервісу».

Та найстрашніше у вищезгаданому дописі — його висновок: «Часто думалось: хай вже краще російські програми, ніж бездушні українські».

Слідом за авторкою хочеться вигукнути — «Неісповідимі стежки твої, русифікаціє!»

Виходить, що не самі москалі, а й щирі українці із «Свободи» у гонитві за «довгим доляром» змушують крaян русифікуватися.

С. С.

Новий словник

В Україні накладено останній, одинадцятий том «Словника української мови». Цефундовна праця на царині української лексикографії, що нею поспіть двадцять років займалися учені Інституту мовознавства імені О.Потебні, що має на меті вивчати мовний процес.

Мрія про утворення тлумачного «Словника» плекалася українською інтелігенцією ще у минулому столітті. Подібні словники були створені — скажімо, словник Б.Грінченка. Але він складений і видрукований аж надто давно, і, теж, у ньому зафіксовано українську мову до ХХ століття включно. Советські ж науковці вирішили дослідити мову України до сьогоднішнього дня, показати слова, які колись були домінантними, а нині вживаються вряди-годи.

«Словник української мови» налічує 134 тисячі 149 слів. Ці цифри — вислід титанічної, справді подвижницької праці. Лишень той, хто розуміється у мові, знає багатограння, дель помітні нюанси кожного слова, може уявити, чого те варте.

Мовники у Краї користалися різними літератур-

ними та фольклорно-етнографічними записами, втім і датованими ще ХУШ століттям — часом, коли власне поставала й набирала снаги наша велика мова.

Все ж ученим охопити всього, не оглядаючись на такий безмір зібраного та поданого читачам, не вдалося. Мова — це є живий організм, що безупину розвивається. (Це тільки ми не знаємо, як при звичаїти до рідної мови своїх дітей та онуків, борсаємося в тенетах асиміляції, котра розводнює нашу етнічну цілісність. А крaяни тим часом працюють). Поки готувався словник, у побуті, літературі, часописах набули ужитку нові слова. Тому упорядники змушені були в II-му томі зробити додатки, що наслідують сучасний розвиток української мови. Слід думати, що цим справа не обмежиться.

Нам в екзилі такого зробити невисилі. І з цим не можна не погодитися. Тому серце і розум кожного українця мусить проїняти почуття гордості за великий успіх мовознавців у Краї.

Кость БОЙЧУК.

Про Москву, Дейвіда Берковіца і Сінгапур не забуваємо!

Наш часопис «Свобода» названий українським і пише він про український музей в Нью Йорку, дбає про збереження при житті української мови в екзилі, звідомляє про перебіг чергової української імпрези, виступає в обороні переслідуваних Миколи Руденка, Мальви Ланди, Левка Лук'яненка.

Добре, що «Свобода» відбиває й бодай найменші кроки нашого еміграційного руху, інформує про советські табори, переповідає промови дисидентів, хоч оті новітні політичні емігранти спричинили ще одне розсварення нашої української спільноти.

І девіз «Свобода» має такий, котрий не може не примусити серце справжнього патріота битися частіше: «ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО УКРАЇНУ!»

Однак, придивімося до часопису пильніше, прочитаймо його уважніше.

Чого тут тільки немає, у цьому УКРАЇНСЬКОМУ часописі: величезні артикули про Китай, Ізраїль, Іран та Афганістан, розповідь про Дейвіда Берковіца, котрий убив шістьох осіб, повідомлення про смерть колишнього курдського провідника Мустафи Барзані й про 125-річницю від дня народин Шерлока Голмса.

Варто Андрею Сахарову чи Сергію Поліканову десь щось проголосити, як «Свобода» підносить це, наче воно найпекучіша українська болячка.

Все є у «Свободі»? Немає у нашому українському щоденнику лише однієї дрібнички... самої України.

Не випадково, мабуть, і в символічному малюнку, котрий напостійно стоїть поруч з назвою нашого українського щоденника, зображена імпортна скульптура американської Свободи, а український тризуб лише десь пришпилений до її постаменту.

Чому, однак, редактори «Свободи» вважають, буцімто те, що робить Москва і КГБ нас цікавить більше, ніж скажімо, доробок українських письменників і мистців у Краї?

Адже девіз звучить недвозначно: «ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО УКРАЇНУ!»

А як пам'ятати?

Читаючи про те, що Анатолій Щаранський трагити зір? Чи, може, що в Одеському інституті Філатова українські лікарі за новою методою повертають абсолютно сліпим Божий дар бачити? Та про це останнє, на жаль, розповіла нам «Нью Йорк Таймс». «Свобода» ж натомість повідомляє: десь у Замбії співають «Подмосковние вечера» і «Катюшу», а от сповіщати, що саме співають сьогодні у Луцьку і Львові, «Свобода» не наслідуюється.

А девіз-бо звучить красиво і закінчно: «ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО УКРАЇНУ!»

Не зрозуміло лише, як, не згадуючи про наш Край, не читаючи про Україну, бідолашні передплатники «Свободи» будуть про Україну не забувати, а пам'ятати.

Ми відхреещуємося від уряду УССР, не хочемо говорити про нього нічого доброго — це зрозуміло. Але чому ми одночасно відмежовуємося й від народу, від того українського загалу, задля якого, як скрізь говоримо, творимо свою політику і підтримуємо своє існування?

Звернені самі до себе, обмежені здебільшого своїми внутрішніми проблемами та проблемами всієї нашої плянети, які виходить, болять нам більше, ніж Україна, ми створили собі тут свою самостійну... спільноту. І, мабуть, сьогодні вже

всім видно, що будована громадно наша імпортанна самостійницька хата старіє, починає світитися пустою — частина її мешканців пішла у Крайчий Світ, частина зневірилася, але не хоче злазити з припічка, діти подалися в прийми.

Таж ми не цього хотіли й хочемо, не до цього закликали й закликаємо!

Замість бажаної, маємо порепаний самостійний шматок еміграційної України. І нікому пожалітися, нікого звинуватити, бо це є наша спільна вада, вислід нашого свідомого відгороджування муром мовчанки й недовіри від Великої України. Прикро, що чи не найбільше цеглинок у кам'яну фортецю незрозуміння Краю докладає саме «Свобода».

Правда, наш визначний часопис іноді змушений згадати й про Україну, — та то вже задля долярів, що їх він отримує за рекламування подорожей до Краю. Однак, і у цьому разі замість розповідей туристів, котрі бачили Київ, Львів і були на могилі Шевченка, передплатники мають змогу ознайомитися з есеями тих українців, що повернулися з подорожей до Бангкоку, Нової Зеландії чи Сінгапуру. А це тому, що по відвідинах Краю багато хто з емігрантів починають цуратися нас самих — побувавши в Україні, часто зникають з овиду української зорганізованої спільноти. У кращому разі, якщо вони й лишаються з-посеред нас, то забалакуються, як зіпсована платівка про одне й теж: «Їсти й пити там є...» Певно, на більше їм слів бракує, але відчувається: щось-таки дуже вразило наших людей. Вони, мабуть, приготували себе до зустрічі з країнами, котрі нишпорять вулицями з голодним зблиском ув очах і в лахмітті, із занехаяними українськими містами й селами. А побачене, хай уже не таке видатне, як на Заході, змусило їх задуматися над мірою правдивості й неупередженості українського часопису.

А девіз «Свободи» звучить так красиво: «ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО УКРАЇНУ!»

Об'єктивна інформація, яка вряди-годи все ж потрапляє на шпальти «Свободи», далі кількості населення в Краї чи виступу Анатолія Солов'яненка в Метрополітен-Опера (та й то після зливи дифіраблів на його адресу в англомовній пресі) не йде.

Іноді Україна згадується у зв'язку з річницею голодомору, причому так, начебто до того нічого подібного на Україні не траплялося. Якщо раз у рік УССР і згадується без зв'язку із дисидентами, так і то в негативному пляні, як от у інформації «Дальший недобір на полях України».

«Свобода» наголошує на цих постійних недоборах, але навряд чи вдасться кому пригадати її звідомлення, як у висліді загарбання москалями «небагато українського врожаю» країнам не було чого їсти.

Ми можемо прочитати у «Свободі» велику статтю про «гаряче літо у Москві», але так і не дізнаємось, що в цей час діється у Києві.

Пересічному країнину або навіть видатному мистцеві треба дожити до свого сторіччя, як Людкевичу, чи нагло померти, як Івасюкові, щоб про них згадала «Свобода».

Отож бо у нашій голові тільки й залишається від України, що спомини (вже не пам'ять!). Але, якщо і їх не підживлювати, скоро й ті занидують.

А девіз же такий гарний: «ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО УКРАЇНУ!»

Семен БОРОДАЙ.

Біографічний словник українців Канади

Як пише «Наш клич», Українська Вільна Академія Наук у Канаді підготовляє до друку «Біографічний словник», в якому будуть поміщені імена тих українців Канади, які працювали й працюють в різних ділянках суспільно-громадського життя, в галузях літератури, мистецтва, освіти й економіки. «Словник» видають з нагоди 90-ліття поселення українців в Канаді.

* * *

«Шлях перемоги» повідомив, що у Києві з'явився альманах «Вітрила — 80», що його видає

«Молодь». Упорядкувала його поетка Тамара Коломієць. До альманаха ввійшли твори молодих поетів: Юрія Буряка, Світлани Короненко, Івана Малковича, Тараса Унгуряна. Прозу представляють Таїсія Одріна, Григорій Мацєрук, Олексій Микитенко, Лариса Шевченко. Деякі з них вийдуть уже книжками. Досі у «Вітрилах» представлено понад 50 поетів, прозаїків, гумористів та перекладачів.

Серед них є і наймолодші, що доперва дебютували: Світлана Бондар, Людмила Джулай, Кость Москалець та Ярослав Черногуз — їм по 17 років.

Що напрокукував нам Кмета - Ічнянський

Накладом Християнського Видавництва «Дорога Пrawdи» 1979 року оприлюднено поему Івана Кмета-Ічнянського «Рік 2000-й»... із багатообіцяючим підзаголовком «Про майбутнє»...

Ще більше інтригуючого містять у собі оті три крапочки, котрі тягнуться так за назвою поеми, як і за підзаголовком.

Якби це була звичайнісінька поема, скажімо, про пахощі українського боршу або смак полтавського вареника, через рік по виданні книжки про неї говорити було б пізно, бо пахощі вже розвіялися б, а зачерствілого вареника, певно, ніхто б і не попробував.

Однак в поемі йдеться ПРО МАЙБУТНЄ, хоч і не таке вже далеке, а саме — про двотисячний рік. Отож актуальною ця поема буде ще років із двадцять.

Навряд чи хто із старших членів і членкинь нашої громади дотягне до двотисячного, а поготів мало ймовірно, щоб і сама громада проіснувала до того часу. Проте деяким онукам нашим, мабуть, таки вдасться дожити до цієї кругленької дати, і лише вони зможуть уповні оцінити Івана Кмету, його прозорливу далекоглядність і його високу поетичну майстерність.

Я ж, грішна, спробую зробити тут лише першу неспілку аналізу геніальних думок і високої образності, котрі зафіксував у своєму творі Кмета-Ічнянський.

Розкриймо цю блаженку за обсягом, але епохальну за змістом книжечку і спробуємо з'ясувати, що ж криється за отими загадковими шістьма

крапочками? Що автор обіцяє нам у недалекому майбутньому?

Скажемо прямо, не так уже й багато!

Всього лише одну нуклеарну катастрофу на Землі, до якої, за словами Кмета, нас приведе той, що прагне у такий спосіб покатувати Московію.

Так от, виявляється, куди, йдучи Дорогою Правди, хотів завести нас Ічнянський, ось яким майбуттям він хотів нас порадувати!!!

Що й казати — весела перспектива. Та й оригінальне катування, адже від нього одночасно загинуть і жертва, і кат!

Добре, хоч у житті все виглядає трохи інакше.

Якщо вірити авторові передмови до цієї шедевральної книжки, всіма нами шанованому добродієві Миколі Щербак, свою поему Ічнянський писав за дорученням Бога, оскільки сам Бог не мав часу творити поезії.

Я, однак, гадаю, що при написанні поеми рукою автора водив не Бог, а хтось інший.

У народі кажуть:

Що хазяїн думає, те його холоп говорить, що хазяїн говорить, те холоп чинить.

Самовбивча атомової війни у житті нині покищо плянується. Здороводумаючі люди протестують проти цієї тотальної трагедії, а Іван Кмета-Ічнянський на догоду високим плянувальникам вже й намалював її наслідки:

«Мені ж, ой, забажалося старому
Вернутися (чи є він там?)... додому.
Мабуть нема... Ні дому, а ні саду
Нема й Галини... Хірошімський ад

Куточок сучасного міста у Краї

Ювілей українців - переселенців

Цього року минає 90 років, як перші українські поселенці: Василь Єлиняк та Іван Пилипівський з села Небилова, Калуського повіту, Західна Україна, прибули до Канади і поселилися в околиці Чіпмену, в Альбертській провінції.

* * *

Як повідомляє «Християнський голос», видавництво «Наукова думка» випустило монографію київського історика і археолога Петра Толочка про Київ і Київську землю що у 12 - 13 століт-

тях. Згідно з розрахунками, на підставі археологічних даних, автор доходить висновку, що Київ 12—13 століть займав площу 360 - 380 гектарів, а його населення становило 50 тисяч людей.

Відзначають сторіччя винаходу Кибальчича

Як повідомляє київське радіо, в Україні відзначено сторіччя створення Миколою Кибальчичем, уродженцем міста Короп на Чернігівщині, проекту ракети й розробленого ним принципу керування нею. Кибальчич був революціонером - декобристом. Проект ракети він опрацював в тюрмі. На проект адміністрація тюрми поклала постанову: « Заборонити ». Кибальчича страчено 1881 р.

Як повідомляє київське радіо, «вчені виявили його роботи через 40 років після повалення в Росії самодержавства».

Скільки людей на земній кулі ?

Статистика Об'єднаних Націй показує, що населення в світі постійно зростає. В 1980 році на світі було 4.44 більйони населення. Якщо воно буде далі зростати з такою самою швидкістю, то в році 2000 буде 6.1 більйонів людей, а в 2025 році — 8.3 більйонів, тобто два рази більше ніж у 1980 році.

В 1950 році населення світу було лише 2.5 більйони.

Пожер? Чи люди — людьми вийдуть з чаду?!
Кривавих злив... Душі моїй досаду,
А з ним — Московії безумний кат!»

Щоправда, Ічнянський не настільки жорстокий, щоб запропонувати нам аж таку тотальну катастрофу. Він напроорокував лише «обмежену нуклеарну війну», після якої:

«Пустель багато на землі принишклій...
Для тих, що чудом Божим врятувались,
Є досить місця, — навіть і в Китаю».

І, прадоподібно, тому, що після «обмеженої» катастрофи Москва «втратила жадобу панувати над світом», Ічнянський і її знищив не остаточно. «Москва, — як він пише, — лежить на цвинтарі», але ще здатна на щось, а саме «всіх інших проклінає».

Що ж, потрапивши у таку халепу, буде робити світ? А світ (краще пізно, аніж ніколи), засоромлений своїм безумством, ідеалу і Творця забутого шукатиме.

В могутній силі передбачення Ічнянського має можливість вже тепер частково переконатися кожний, адже він, на два роки випереджаючи високих плянувальників, намалював картину саме тої «обмеженої атомової війни», до якої дехто вже тепер готується.

Сам ліричний герой поеми, поет-професор Гнат Любарський, відчувши небезпеку вселюдської самогубства, тікає у безлюдні хащі канадської півночі, де упродовж десяти років на березовій корі викарбовує свої вірші. Нам же, в тому й нашим онукам, він лишає право випробувати на собі силу нуклеарних вибухів.

Вище я сказала, що онуки може й доживуть до того двотисячного, але якщо все буде так, як намалював Ічнянський, і їх буде не багато, ой, як небалато!

Ганна Черінь у свій час закликала зруйнувати советську, а на її руїнах збудувати Молоду Україну. Ічнянський іде далі. Він не лише закликає, а вже й руйнує — і не лише саму Україну, а майже всю нашу планету.

Ліричний герой Кмети, однак, не хоче, мабуть, вмирати, ані на руїнах разом з нами, ані самотньо в хащах.

Втім, повернувшись зі свого схрону «на цвинтар той вселюдський», цей герой не хоче й відбудувати життя.

Замолоду поет-професор був «неправді непокірний», ніні ж він здатний лише просити у Бога:

«Благословенний! Нехай оновиться земля!»

І якщо це здійсниться, він, так і бути, пристане до «простих духом», приєднається до «серцем чистих» та ще трохи поживе із ними.

З останніх рядків поеми довідуємося — все, що дотепер розповідав автор, було лише страшне видіння, яке кидало нашого героя у піт, пробігало морозом по тілу.

Це, однак, не применшує цінності твору, оскільки, як написав Ічнянський, видіння те було ПРОРОЧЕ!

* * *

Якщо отак пророкуватимемо, допророкуємося, що нікому буде слухати те пророкування.

Стефанія СКРЕБАЧКА.

Шиферний рельєф Києво - Печерської Лаври

Велику роль в архітектурному вбранні кам'яних споруд стародавнього Києва відігравав різний овручський пірофілітовий сланець, інакше шифер. З нього виготовляли різноманітні архітектурні деталі, орнаментальні та тематичні рельєфи.

Великий інтерес викликають фрагменти шиферних рельєфів, виявлені у 1962-1963 роках під час розкопок Успенського собору Печерського монастиря. Вони були знайдені в північній частині розвалу хорів і серед плит відмостки східного фасаду храму. На першому уламку вирізьблене, вірогідно, пір'я птаха. На другому збереглися залишки зображення коня, а також хвоста змія чи людини-змія. Очевидно, за аналогією до рельєфів Михайлівського Золотоверхого монастиря, на плиті було вирізьблено сцену боротьби вершника із змієм або вершника з поверженим змієм-рицарем.

Знайдені фрагменти виявилися дуже близькими за технікою виконання і декоративними принципами двом славнозвісним лаврським шиферним плитам із зображенням єдиnobорства людини з левом і їзди людини на колісниці, запряженій левами.

Реконструйовані пропорційно залишкам зображення коня, розміри плит ідентичні розмірам лаврських рельєфів. Більше того, розміри профілів рамок, що оконтурювали композиції, відповідають лаврським.

Отже, знайдені фрагменти свідчать, що крім двох вже відомих рельєфів були й інші, що не збереглися або дійшли до нас в уламках. Незважаючи на численну літературу, присвячену лаврським рельєфам, немає єдиної думки не тільки щодо їхнього датування, яке коливається в межах XI-XIII віків, але й навіть трактування самих композицій.

Оскільки плеяда героїв-левоборців іконографічно майже не розрізняється, то в сцені двоюнака з левом дослідники вбачають зображення Геракла, Самсона чи Давида. Не менш загадковим є інший рельєф: у чотириколісному дишловому візку, запряженому парою левів, напівлежить людина. Одні вчені доводять, що це сцена з «Видіння Даниїла», інше — що зображено Кібелу, матір богів, ще інше — твердять, що це Діоніс.

На користь останнього припущення говорить знахідка фрагмента рельєфної композиції, зроблена під час архітектурно-археологічних розкопок Успенського собору Києво-Печерської

лаври у 1970-1971 роках. Уламок шиферної плити розміром 20х16 см було виявлено в північній частині стародавнього нартекса храму в кладці стіни (біля Іоанно-Предтечинської хрещальні). Він являє собою частину профільного зображення козла. Голова тварини оконтурена рельєфною смугою завитків шерсті, яка відокремлює її від гладкої поверхні тулова і шиї. Особливо старанно пророблено око: очне яблуко з знищеною у вигляді невеликого поглиблення виділено рельєфними повіками. Лінії вуха, ока, завитків шерсті, а також витягнута уперед шия підкреслюють динаміку зображення.

Очевидно, це фрагменти шиферної плити, на якій була вирізьблена сцена полювання. Зображення козла, можливо, пов'язане з культом Діоніса, якому цю тварину приносили в жертву, оскільки вона руйнує виноградники, і з якою цього бога ідентифікували. Матеріал, декоративні принципи, трактування деталей, мотиви композицій, рисунок, техніка різьби — наочно свідчать про одночасність виконання описаних плит. Тут неважко пізнати руку одного й того ж Майстра.

Той факт, що виявлений у 1971 році фрагмент знаходився в кладці стіни Успенського собору, наштовхує на думку, що цілий ряд шиферних рельєфів з сюжетними композиціями міг бути виготовлений для якої-небудь ранньої київської споруди, а потім удруге використаний для огорожі хорів Успенського собору, який бувався.

Так, знахідка рельєфу в кладці стіни Успенського собору є певним аргументом на користь раніше висловлюваної гіпотези про те, що лаврські рельєфи могли спершу належати будівлям великокнязівського палацу на Берестові. Не виключено, що ряд різьблених шиферних плит з сюжетними язическими композиціями, які були виготовлені за античними зразками, прикрашав палац князя Володимира до прийняття ним християнства. Після цієї події з усіх плит були залишені лише ті, зображення на яких можна було тлумачити з позиції новоприйнятої релігії. Так, язичеського Геракла інтерпретували як Самсона, фригійську матір богів Кібелу чи Діоніса, що, згідно міфам, і жили на левах та пантерах, як персонажі «Видіння Даниїла».

Решта плит, сюжети яких не мали паралелей у біблійських сказаннях, були зруйновані. Згодом їхні уламки використали як будівельний матеріал при зведенні головної споруди Києво-Печерського монастиря Успенського собору в 1073 році. Ця обставина дозволяє датувати лаврські рельєфи більш раннім часом, ніж це вважалося досі, а саме: X — початок XI століть.

(«Образотворче мистецтво»)

ЛІНА
КОСТЕНКО

Маруся Чурай

(Історичний роман)

(Уривок)

... Спливло життя, як листя за водою.
Я пригадала матір молодю.

Вона у мене, як була молодша,
була предивна, як на людський глузд.
Було, сльозами набрякають очі,
вона ж сміється кутиками вуст.
Таке обличчя чи така вже звичка,
а голосочок! — чистий, мов кришталі.
Така була красива молодичка,
вуста сміються, а в очах печаль.

Вона й мені казала:
— Як не буде,
не скигли доню, бо великий брид.
Здушили сльози — не виходь на люди.
Болить душа — не виявляй на вид.

Як горе те сподіялося з нами, —
не стало батька, то на другий рік
так хлопці і ходили табунами,
щоб хоч побачить матір звіддалік.

Та й батько теж удатний був на вроду.
А що вже сильний, то, мабуть, найдужчий.
Звела їх доля, наче в нагороду
за те, що мали незглибими душі.

Було, дивлюсь та й думаю: «Ой нене,
який у мене тато!» — або знов:
що я колись, як виросту, і в мене,
і в мене буде отака любов!

...Ну, от я й виростла.
Ловлю себе на слові.
То як, Марусю? Полюбив? Такий?
Я — навіжена. Я — дитя любові.
Мені без неї білий світ глевкий.

Ото за те й судити мене треба.
Всі кари світу будуть замалі.
Моя любов чолом сягала неба,
а Гриць ходив ногами по землі.

З мандрівок по пресі

Біднесенький, намучився зі мною.
Веселий був, а я була сумною.
Ласкавий був, розгублений і добрий.
Зайшов за мене, як за чорний обрій.

Гукав мене, а я вже не озвалась.
Заплутався, — сказала: вибирай.
А в нього ж серце навпіл розривалось.
А він Бобренко. Він же не Чурай.

Чурай, той так: побачив свою долю, —
ось ти, ось я, тепер нас буде двоє.

А що у мене стіни голі, —
повісім костю саджені пістолі
та килим з дірком. І у курені
з тобою буде солодко мені.

А Гриць не так. То розум десь не татків:
— З'єднаєм що, нестатки до нестатків?
Багатому і діти чорт колише,
а бідному і янгол не рідня.
А як землі нам мати не одпише?
А ще ж стягтися треба й на коня.
Подбати мушу про якукеь копійку.
Весілля мушу справити, ая.
То ж був один, тепер нас буде двійко.

Аж мати раз не втерпіла моя:
Що ти все:
мушу, мушу, мушу, мушу,
Земля, земля... А небо твоє де?
Як будеш так розношувати душу,
вона, гляди, із совісті спаде.

А він прийшов тоді з-під Берестечка.
Страшна поразка душі всім пекла.
Дражливий став. Лець що, вже й суперечка.
Гіркі думки не сходили з чола.

Приходив рідко, лагідний не дуже.
Все курить, курить, лопька на губі.
Такий зробивсь, не прозирнеш у душу.
Якийсь чужий, — мені чи вже й собі?

А якось каже: — Щастя треба красти.
Хоч добре, не заклоулось дитя.
Весілля знову мусимо відкласти.
Що зробиш, мила, як таке життя?

Погане літо, не було врожаю.
Та ще ж тягтись на чоботи й кожух.
А я такий, я матір поважаю.
Я впоперек їй слова не скажу.

Бобренчиха все губи затискала,
нікуди з дому Гриця не пускала.

Зустріла матір десь біля криниці.
Про дощ, про грім, про курку, про бичка.
Що добрий гетьман був із Остриниці
і що хазяїн добрий з Вишняка.
Що час летить, а треба якось жити.
Любов любов'ю, а життя важке.
Що вже дітей пора б і одружити.
Насамкінець промовила таке:

Коли б мені гроші

— Якби ти добре в бога попросила,
то мали б ми ще й радість на віку:
твоя пішла б за гетьманського сина,
а мій хазяйську сватав би дочку.

А мати — й слова. Тільки почала
чогось про мене дбати, як про хвору.
Дивлюсь: і в церкву старістю пішла
дорогою кружною через гору.

Питаю: — Мамо, хто це вам допик,
що ви уже не ходите тудю?
— Я, — каже, — й стежку обмину в їх бік
і закроплю свяченою водою.

— Чого ви, мамо, не злюбили Гриця?
Яка вас думка все не полиша?
— Не служать очі на таке дивиться,
щоб так двоїлась хлопцеві душа!

— Не вірте, мамо! Гриць такий хороший.
Він клявся, мамо, що навіки мій.
— Ой доню, доню, в їх до смутку грошей.
То ж Вишняки, то ж Галя, зрозумій.

— Але то ж — Гриць. І я. То ж ми із Грицем.
Та він же в світі отакий один.
Він, мамо, гордий. Він козак. Він лицар.
І що для нього гроші, мамо? Дим.
Хіба наш батько ласий був на гроші?
Хоч таляр він у вузлик зав'язав?
Хіба ж не ви були в Золотономі
єдине золото, яке він там узяв?

— Ох, не рівняй! Роти в людей, як верші.
Ти кажеш — батько, а життя біжить.
Наш батько — з тих, що умирали перші,
А Гриць Бобренко — з тих, що хочуть жить.

А я чуток недочувала,
вітчала матір попервах.
Але й сама вже відчувала:
щось правди є в її словах.

Кого діждалась? Парубка чи воїна?
Чому не йде? Здавалося в ті дні, —
моя любов, прогіркла й перестояна,
вже скоро душу випалить мені.

Я ж так боялась підлості і бруду!
Гули думки, сколошкані, як рій.
Сама нічого, якось перебуду.
А що скажу я матері старій?!

А мати знала. Мати все вже знала.
Снує чутки нещастя, як павук.
Не дорікала, не випоминала,
а тільки все їй падало із рук.

А раз сказала з розпачу гіркого:
— Є ж лицарі у нашому краю!
О боже мій, на кого ж ти, на кого
збагнувала молодість свою?!

Прибув Микола Андрійович Лівичський до Америки і пересів — фігурально висловившись — на язики. Люди, як люди: «А чого він приїхав?.. Яка у нього тепер державна таємниця на думку?»..

Згідно довірочних інформацій від осіб близьких до оточення Президента, довідуємось, що Микола Андрійович прибув до США із двох причин: офіційної та неофіційної.

Офіційна причина — одержання почесного докторату у Філадельфії від створеної ним Могилянсько-Мазепинської Академії Наук.

Неофіційна причина — пошуки купця на УНРаду. Повноправний власник і самотній господар УНРади, він, звичайно, може робити, що хоче із цією приватною посістю, всеж, з уваги на її український характер, Президент бажав би, щоб УНРада залишалася в українських руках.

Кількарічні розмови у цій справі з бандерівцями звелися до того, що його просто «водили за носа». Прем'єр Ярослав Стецько, «якщо ходить о стислість», не проти того, щоб придбати УНРаду і, нарешті, завершити справи внутрішньо-української консолідації та соборності. Все ж, з уваги на деякі невияснені моменти, із цієї транс-акції «ніч не вийшло». Кажуть, що причиною розбиття переговорів була вперта відмова М.Лівичського передати прем'єрові Я.Стецькові свій родинний герб та титул Президента.

Особливе зацікавлення власністю М.Лівичського виявляє Маруся Бек, яка протягом останнього часу активно збирає фонди на ціль збереження й реставрації УНРади, але президент чомусь на неї розгніваний і рішуче відмовляється від будь-яких розмов із цією кваліфікованою і, безперечно, заінтересованою особою.

Ходять поголоски про заможного українського підприємця, який пропонує купити половину уділів УНРади, а решту радить продавати у роздріб у вигляді міністерських постів, амбасадорських посад та різних державних чинів. Зокрема, є великі можливості для Міністерства Оборони продавати підвищення у військових чинах. Великий попит існує на звання генеральські та полковничі.

Розповідають і про інші пропозиції, але, через невідповідність, не буду на них зупинятися.

Одно є певним — помилялися ті, а зокрема ред. Д. Кузик, що поспішили з твердженням, що Лівичський «угробив» УНРаду.

Навіщо нищити власність, яка має якусь вартість?..

Признатися, коли б мені гроші, я б сам її купив. Купив, потішився б, нагородив би себе почесними докторатами і... подарував би її Марусі Бек — єдиній людині, яка, здається, знає, що з тією УНРадою робити.

Коли б мені гроші!..

Ол. Шпилька
(«Українські вісті»)

* * *

Черкнула зірка по щоці,
Сльоза — по сивій тучі.
Тримаю долю у руці,
Стою на древній кручі.

Внизу похлюпує Дніпро,
Вгорі гуркоче небо.
Мережить блискавки перо
Мої пісні про тебе.

Одним - одна на всі часи,
На цілий світ єдина,
Уся — від зірки до сльози —
Живи в них, Батьківщино !

* * *

Можна в порох стерти валуни,
Розметати віковічні скелі,
Але як розвіять невеселі
Думи матерів, чії сини
Не прийшли додому із війни ?

Можна рани вигоїть полями,
Спалені міста відбудувати
І на горло ворогів скарати, —
Але чим зарадить матерям,
Як відшкодувати їхні втрати ?

(«Вітчизна»)

Микола ТКАЧ

РАНОК НАД ДНІПРОМ

Ріка біжить, і ти біжиш над нею;
біжить ранкове сонце по росі.
Я уподібнюсь Диву. Ти — Лілеї.
А світ цей уподібнений Красі.
Ми біжимо крізь час, що нами плине.
Сerpанком оповита вся ріка,
вода в ріці прозора і м'яка.
Згорає літо в кетягах калини.
І нам згорати у своєму літі,
і нам серпанком оповита мить.
Тому так серце солодко щемить,
і так душі не хочеться боліти.
А ген по той бік, за горою — Київ
збудився у каштановім гаю.
Там помисли і прагнення людські
в турботах повсякденних устають.
Ми також — там. Хоч поки що с сили
мчимо крізь ранок в гордім забутті.
У тебе очі — наче дві росини,
а зблисне погляд — вогняний батіг !
Ріка біжить. І ми біжимо над нею.
В ранковім сонці мерехтять гаї.
Я уподібнюсь Диву. Ти — Лілеї.
А світ — нерукотворності своїй.

(«Вітчизна»)

... І СІМНАДЦЯТЬ КОБЗАРІВ

Своєрідною «кобзарською столицею» був наприкінці минулого — початку нинішнього століття Миргород. Тут, у центрі Полтавщини, зростали й творили такі ушлявлені народні співці, як Самійло Яшний, Михайло Кравченко, Федір Кушнерик. По миргородській землі ходили й добрий слід лишили Федір Холодний, Остап Калний та багато інших.

Особливо любили й шанували миргородці свого земляка Самійла Харитоновича Яшного, а побратими називали його пан-отцем. У його господі збиралася рада старійшин, що вирішувала, кому куди вирушати, де та на якому ярмаркові зустрічатися.

До Миргорода кобзарі сходилися майже щоліта в липні, коли на майдані, де тепер стадіон «Колос», гомонів великий ярмарок і не бракувало охочих послухати їх.

У кожного виконавця були свої улюблені пісні й думи, кожен вкладав у них душу. Надто ж щиро та хвилююче співав Михайло Кравченко, який сам і складав думи. Один з його творів, про революційні події 1905 року у Великих Сорочинцях, високо оцінив письменник - демократ В. Г. Короленко, а царська влада заборонила виконувати.

Образ народного співця втілений на полотнах Л. Жемчужникова, І. Іжакевича, П. Мартинюча, В. Касіяна, М. Дерегуса. Та, певно, найбільшу увагу присвятив цій темі відомий український художник, мистецтвознавець, етнограф, педагог художньо - промислової школи імені М. В. Гоголя в Миргороді Опанас Георгійович Сластіон. Зі створених його рукою багатьох портретів кобзарів до нас дійшли лише 23. Їх було видано окремих альбомом, що побачив світ через 28 років після смерті автора, — 1961 року.

Серед учнів художника був і миргородець Василь Семенович Кваша, нині заслужений майстер народної творчості УРСР. Готуючись до своєї персональної виставки, він вирізбив на дереві велике панно, де зображено сімнадцятьох кобзарів, а в центрі — погруддя О. Г. Сластіона з написом: «Моему дорогому наставникові, славетному художникові, який змалював знедолених співців України, — присвячую».

Кого ж ми тут бачимо ?

Ліворуч — згори вниз: Дмитро Скорик, Михайло Кравченко, Опанас Говтман, Самійло Яшний, Петро Гащенко, Іван Жовтнянський, Петро Неховайзуб; праворуч: Федір Кушнерик, Степан Пасюга, Петро Сіроштан, Опанас Савченко, Семен Зозуля, Петро Ткаченко, Тихін Магадин. Угорі в овалах — Остап Калний та Микола Дубина, а внизу в чотирикутній рамці — маленький кобзар Петро, родом з села Приліпки Лохвицького повіту.

Колективний портрет кобзарів і художника — робота унікальна, гідна шанобливого слова.

Петро Горбенко.

(«Україна»)

ВОЛОДИМИР ПРИВОЗИТЬ НА РУСЬ НОВУ ВІРУ

...Коли ж Володимир прийшов у Київ, то звелів повалити ідолів — одних порубати, а інших спалити. Перуна ж наказав прив'язати коневі до хвоста і волочити його з гори крутим Боричевим узвозом до річки Почайни. І поставив дванадцять дружинників, щоб вони були Перуна палками. Робилось це не тому, що дерево що-небудь почуває, а для наруги над бісом, який облещував людей у подобі цій, щоб він тепер дістав покару від людей. Велик ти, господи, і дивні діла твої! Вчора ще був шанований людьми, а сьогодні зганыблений!

Коли тягли Перуна до Почайни, оплакували його невірні люди, всі ті, хто не був ще хрещений. І, притягнувши до берега, кинули його в Дніпро. Володимир же послав людей і сказав їм:

— Якщо пристане десь до берега, то відпихайте його. А коли промине пороги, тоді тільки облиште його.

Вони ж виконали все, що було їм звелено. І коли пустили Перуна і проминув він пороги, викинуло його вітром на мілину, і від того прозвалося те місце Перунова мілина, і назва ця й досі живе в народі.^{1/}

Останнім часом совети почали більше уваги приділяти нашій минувщині. «Вітчизна» у третьому числі 1980 року на 70 сторінках оприлюднила «Повість временних літ» в адаптації і перекладі з давньоруської на сучасну українську мову бл. п. Віктора Близнеця.

Нижче подаємо уривок із славетного літопису, в якому йдеться про хрещення Русі.

Потім послав Володимир по всьому місту сказати:

— Якщо не прийде хто завтра на річку, хай то багатий, чи бідний, чи нужденний, чи раб, — буде мені ворогом.

Почувши про те, пішли люди з гомоном до Дніпра, радіючи і кажучи:

— Якби не було це добрим, то не перейняли б того князі і бояри.

Наступного дня вийшов Володимир з попами курськими на Дніпро, і зібралось там люду сила-силенна. Забрели у воду, і стояли там одні по шию, інші по груди, дехто тримав дітей, молоді тислась до берега, а дорослі бродили; попи ж стояли на місці і творили молитви. Люди, охрестившись, розійшлися по домівках.

І звелів Володимир будувати церкви, і ставити їх на тих місцях, де раніше стояли дерев'яні кумири. Він поставив церкву во ім'я святого Василя на тій горі, де стояв Перун та інші боги і де поклонялися князі і люди. І в інших городах почали ставити церкви і приводити людей на хрещення — з усіх містечок і сіл. Послав князь збирати у кращих людей дітей і віддавати їх у книжну науку. Матері ж тих дітей плакали за ними, як за мертвими.

Тим самим збулось на Русі пророцтво: «Давне й ветхе минуло, тепер настає все нове».

І просвітився Володимир сам, і сини його, і земля його. Було ж у Володимира дванадцять синів: Вишеслав, Ізяслав, Ярослав, Святополк. Всеволод, Святослав, Мстислав, Борис, Гліб, Станіслав, Позвізд, Судислав. Посадив їх Володимир правити — одного у Новгороді, іншого у Полоцьку, а ще інших — у Турові, Ростові, на Дзвлянській землі, і в Тмутарокані. І сказав Володимир: «Не добре, що мало городів коло Києва». І став будувати міста на Десні, на Острії, і на Трубежі, і на Сулі, і на Стугні. І почав набирати кращих дружинників од слов'ян і од кривичів, од чуді, од в'ятчів, і заселяти нові міста, бо доті була війна з печенігами. І воював з ними Володимир, і перемагав.

^{1/} Існує й інша легенда. За Перуном бігли язичники і гукали: «Видибай, видибай, боже!» («Випливай!»). І Перун випливав недалеко від Києва; саме у тому місці, у Видубичах, було споруджено пізніше Видубицький монастир.

Г у м о р

Він і вона

- Один мій знайомий не витримав самотнього хиття і...
- Одружився?
- Ні... Розлучився...

Найкоротший день

- У ледаря запитали:
- Який найкоротший день у році?
- Неділя, — зітхнувши відповів він.

Вийшов першим

- Вчора на банкеті обміняли мені капелюх.
- Хто ж міг узяти такий рудий?
- Не знаю, я вийшов першим.

Там, де й була

- Питає незнайомий чоловік в однієї жінки:
- Скажіть, будь ласка, де у вас аптека?
- Жінка здивовано подивилась на нього і сказала, знизавши плечима:
- Там, де й була.

Надійний чоловік

- Чи вміє Василь зберігати таємниці?
- Ще й як! Вже два рази підвищували йому зарплату, а дружина й понині не знає.

Не переживайте

- Сестричко! Я дуже боюсь, — каже пацієнт, — мені ще ніколи не робили операцію. Це — перша.
- А ви не переживайте, у нашого хірурга це теж перша.

Коли нам за п'ятдесят

- Як здоров'я?
- Та так. Гірше, як було, але краще, ніж буде.

Не розумію

- Те, що касир вкрав гроші і втік, я повністю розумію. Але навіщо він взяв із собою і жінку директора?
- Як же! Щоб директор його не шукав.

Про дружину Марину

- Дядьку, дядьку, а ви знаєте, як мою Марину звати? — питає щойно одружений парубок свого дядька із сусіднього села.
- Таж Марина, Йваню!
- А бодай вас, дядьку. І як ви дізналися?

- Ось уже третій тиждень я відпочиваю, — задоволено хвалився сусіда сусідові.
- У тебе що, вакація?
- Та ні. Наді мною живе музикант — вакація у нього.

* * *

- Тату, а що таке змішаний хор?
- Ну це коли половина учасників уміє співати, у друга — не вміє.

* * *

- Скажіть, а ця корова хвицькає?
- Лише тоді, коли її доять.
- Тоді нічого, її доїтиме теща.

* * *

- Швець, віддаючи замовникові нові чоботи:
- Тижднів зо два трохи помуляють...
- Не біда. Два тижні у старих походжу, а ці хай постоять.

* * *

- Ой не витримаю! Лишив мене небіжчик і такий жаль, що ладна піти за ним у могилу.
- Та шаменіться! Дайте небіжчикові хоч там трохи відпочити.

* * *

- У горах, на березі великого озера, провідник пояснює туристам:
- Коли звідси видно протилежний берег, це означає, що буде дощ...
- А коли не видно?
- Значить дощ уже йде.

* * *

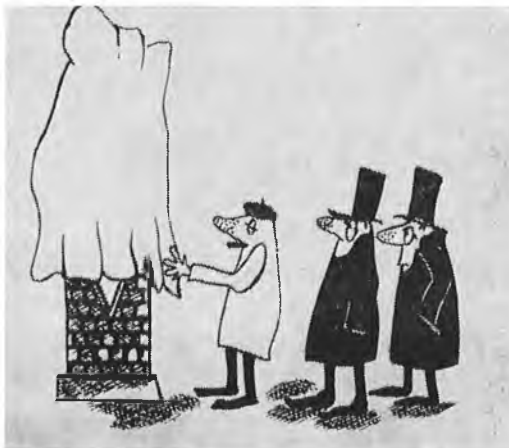
- Яка різниця між мудрою й недоумкуватою людиною?
- Мудрий ту різницю знає, а недоумкуватий питає.

* * *

- Чоловік до жінки, яка свариться, що пізно прийшов додому:
- Спи, стара, і мовчи.
- Спати буду, але мовчати — ні.

* * *

- Боже, який неприємний голос! Ви не знаєте, хто це співає?
- Моя дочка.
- Даруйте, справа, звичайно, не в голосі, а в пісні. Нікуди не годиться пісня. Цікаво, хто її автор?
- Я.

З М І С Т

<i>Олесь Музика</i>	Лібералізація	1 — 2, 4
<i>Іван Драч</i>	Поезії	3
<i>Л. Райхельт</i>	Готуються до ювілею	5
	Українська хроніка	6 — 24, 25
	Пошта «Нових обріїв»	6 — 12, 20
<i>Гелен Бутенко</i>	Вірш і світлина	13
<i>І. Кодак</i>	Де вона — золота середина?	14 — 15
	Молитва Святого Макарія Великого	15
	Сторінка з нашого дитинства (світлина)	16 — 17
<i>Андрій Дзина</i>	Кому потрібні стежки до Пекіна?	18 — 19
	Притулок для туристів у Карпатах (світлина)	21
<i>С. С.</i>	Як радіо «Свобода» русифікує крайн	22
<i>Кость Бойчук</i>	Новий словник	22
<i>Семен Бородай</i>	Про Москву, Дейвіда Берковіца і Сінгапур не забуваємо!	23
<i>Стефанія Скребачка</i>	Що напроорокував нам Кмета - Ічнянський	24 — 25
	З мандрівок по пресі	26 — 31
	Гумор	32

На другій сторінці обкладинки: Гуцулка (світлина)
На четвертій сторінці обкладинки: У Карпатах худ. В. Масика

♦ Редакція не веде листування з приводу невикористаних матеріалів і надісланих рукописів не повертає. Вона застерігає собі право скорочувати статті. Матеріали, підписані прізвищем або псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Передруки та переклади дозволені лише з посиланням на джерело.

NOWI OBRIJI — eine ukrainische, unabhängige, literarisch - künstlerische Zeitschrift.
Erscheint vierteljährlich

Herausgeber und Druck: Dmitry D. Rostowsky · Oelkersallee 66 · 2000 Hamburg 50
Redaktion: »Nowi Obriji«, Eimsbütteler Str. 43 2000 Hamburg 50, Postfach 50/1368
Abonnement jährlich: Deutschland DM 14, —. US \$ 9, —. Abonnements für alle übrigen
Länder in gleicher Relation zum US \$. · Postscheckkonto: Hamburg 2800 45 - 206

Листи до редакції просимо надсилати на адресу:
Redaktion NOWI OBRIJI, Postfach 50/1368, 2000 Hamburg 50

Карпати

Худ. В. Масик